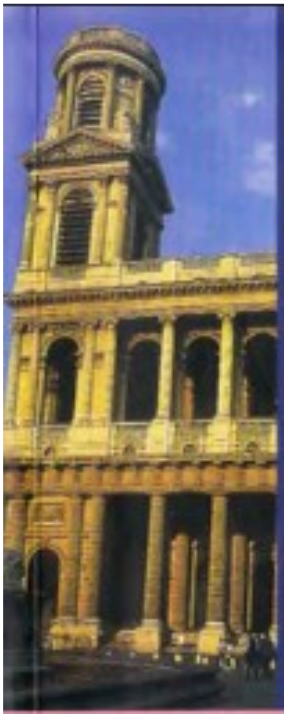

Cioran

Mărturisiri și anateme

HUMANITAS

CIORAN

MĂRTURISIRI ŞI ANATEME

La liziera existenţei

Cînd Cristos a coborît în infern, dreptcredincioşii întru legea cea veche, Abel, Enoh, Noe, i-au întîmpinat cu neîncredere învăţătura şi n-au răspuns chemării sale. L-au crezut trimisul celui Viclean, de ale cărui mreje se temeau. Numai Cain şi cei din spiţa lui au primit ori s-au făcut că primesc noua doctrină, l-au urmat pe Isus şi au părăsit infernul împreună cu el. — Iată ce propovăduia Marcion.

«Izbînda celui rău», vechea obiecţie adusă ideii de Creator milostiv sau măcar onorabil — cine a argumentat-o mai temeinic decît acest eretic, cine i-a mai desluşit cu atîta pătrundere caracterul insurmontabil?

*

Paleontolog de ocazie, am petrecut mai multe luni meditînd asupra scheletului. Rezultat: abia cîteva pagini. .. Subiectul, ce-i drept, nu îndemna la prolixitate.

*

A-i supune aceluiaşi tratament pe poet şi pe gînditor mi se pare o greşeală de gust. Sînt domenii de care filozofii n-ar trebui să se apropie. Să dezarticulezi un poem la fel cum dezarticulezi un sistem e un delict, ba chiar un sacrilegiu.

Lucru ciudat: poeţii exultă cînd nu pricep ce se înşiră despre ei. Jargonul îi măguleşte şi le dă iluzia unui progres. Această slăbiciune îi coboară la acelaşi nivel cu glosatorii lor.

*

Pentru budism (la drept vorbind, pentru Orient în general), neantul nu comportă semnificaţia întru cîtva sinistră pe care i-o atribuim noi. El se confundă cu o experienţă-limită a luminii sau, dacă vreţi, cu o stare de veşnică absenţă luminoasă, de vid radios: e fiinţa care şi-a depăşit toate atributele, sau mai curînd o non-fiinţă în chipul cel mai înalt pozitivă şi care răspîndeşte o fericire fără materie, fără substrat, fără nici un reazem în vreuna din lumi.

*

Singurătatea mă împlineşte într-atît, că pînă şi cel mai neînsemnat *rendez-vous* e pentru mine o crucificare.

*

Filozofia hindusă urmăreşte eliberarea; a grecilor, cu excepţia lui Pyrrhon, a lui Epicur şi a cîtorva inclasificabili, este decepţionantă: nu caută decît... adevărul.

*

Nirvana a fost comparată cu o oglindă ce n-ar mai reflecta nici un obiect. Cu o oglindă, aşadar, veşnic pură, veşnic nefolosită.

*

Cristos l-a numit pe Satan: «Prinţul lumii acesteia»; Sfîntul Pavel, vrînd să-i întărească spusa, avea să pună punctul pe i: «dumnezeu al acestei lumi».

Cînd asemenea autorităţi în materie îi spun pe nume celui ce ne cîrmuieşte, mai avem oare dreptul să facem pe dezmoşteniţii?

*

Omul e liber, dar nu şi în adîncul fiinţei sale. La suprafaţă, el face ce vrea; în straturile sale neştiute, «voinţă» este o vorbă lipsită de sens.

*

Pentru a-i dezarma pe invidioşi, ar trebui să ieşim pe stradă în cîrje. Numai tabloul decăderii noastre îi îmblînzeşte oarecum pe prietenii şi pe duşmanii noştri.

*

Pe bună dreptate ne credem, în fiece epocă, martori la dispariţia ultimelor urme ale Paradisului terestru.

*

Iarăşi Cristos. După o povestire gnostică, din ură pentru *fatum*, el s-ar fi înălţat la cer ca să tulbure ordinea sferelor şi să ne împiedice să iscodim astrele.

În acea răvăşeală, ce s-o fi întîmplat cu steaua mea, sărmana?

*

Kant a trebuit să aştepte anii din urmă ai bătrîneţii pentru a vedea părţile întunecate ale existenţei şi a semnala «eşecul oricărei teodicei raţionale» .

... Alţii, mai norocoşi, şi-au dat seama de asta mai înainte chiar de a începe să filozofeze.

*

S-ar zice că materia, invidioasă pe viaţă, o spionează ca să-i descopere punctele slabe şi ca s-o pedepsească pentru iniţiativele şi trădările ei. Căci viaţa nu e viaţă decît trădînd materia.

*

Sînt distinct de toate senzaţiile mele. Nu reuşesc să pricep cum se întîmplă asta. Nu reuşesc nici măcar să pricep *cine* le încearcă. Şi de altfel cine-i acest *eu* din cele trei propoziţii?

*

Tocmai am citit o biografie. Ideea că toate personajele evocate nu mai există decît în această carte mi s-a părut atît de insuportabilă, încît a trebuit să mă întind în pat ca să nu leşin.

*

Cu ce drept îmi arunci în faţă adevărurile mele? Îţi permiţi o familiaritate pe care n-o accept. Tot ce susţii este exact, recunosc. Dar nu ţi-am îngăduit să fii sincer cu mine. — (După fiecare acces de furie, ruşine însoţită de obişnuita umflare în pene: «Asta, cel puţin, e viaţă adevărată», urmată, la rîndu-i, de o ruşine şi mai mare.)

*

«Sînt un laş, nu pot îndura suferinţa de a fi fericit.»

Ca să desluşesc pe cineva, ca să-l cunosc cu adevărat, îmi e destul să văd cum reacţionează la această mărturisire a lui Keats. Dacă nu înţelege pe dată, e de prisos să continui.

*

Spăimîntătură — ce păcat că acest cuvînt a dispărut o dată cu marii predicatori!

*

Omul fiind un animal bolnăvicios, orice cuvînt sau gest al lui are valoare de *simptom*.

*

«Sînt uluit că un om atît de remarcabil a putut să moară», i-am scris văduvei unui filozof. Nu mi-am dat seama de stupiditatea scrisorii mele decît după ce-o expediasem. Să-i trimit alta însemna să risc o nouă gafă. În materie de condoleanţe, tot ce nu e clişeu frizează necuviinţa ori absurdul.

*

Septuagenară, lady Montague mărturisea că încetase, de unsprezece ani, să se privească în oglindă.

Excentricitate? Se poate, dar numai pentru cei ce nu cunosc calvarul întîlnirii zilnice cu propria mutră.

*

Nu pot vorbi decît despre ceea ce simt; or, în acest moment nu simt nimic. Totul îmi pare anulat, totul e suspendat pentru mine. Încerc să nu fac din asta motiv de amărăciune şi nici de trufie. «De-a lungul numeroaselor vieţi pe care le-am trăit, citim în *Comoara adevăratei Legi,* de cîte ori nu ne-am născut în van, de cîte ori nu am murit zadarnic!»

*

Cu cît omul înaintează, cu atît mai puţin va avea la ce să se convertească.

*

Cea mai bună metodă ca să te scapi de un duşman e să-l vorbeşti numai de bine, peste tot. Se va găsi cineva să i-o spună, iar el n-o să mai aibă forţa de a-ţi face rău: îi vei fi sfărîmat resortul lăuntric ... O să-şi continue războiul contra ta, dar fără vlagă şi fără consecvenţă, căci va fi încetat, inconştient, să te urască. Iată-l înfrînt, fără măcar să-şi bănuiască înfrîngerea.

*

Cunoaştem ucazul lui Claudel: «Sînt de partea oricărui Jupiter, contra tuturor Prometeilor.»

Chiar dacă ţi-ai pierdut orice iluzii în privinţa revoltei, asemenea enormitate îl trezeşte pe teroristul aţipit în tine.

*

Nu le porţi pică celor pe care i-ai insultat; din contră, eşti dispus să le recunoşti toate meritele imaginabile. Această generozitate, din păcate, n-ai s-o regăseşti niciodată la cel insultat.

*

Nu mă interesează ce-i care se lipsesc de Păcatul originar. in ce mă priveşte, am apelat la el în toate împrejurările şi, fără el, nu ştiu cum aş putea evita o permanentă consternare.

*

Kandinski susţine că *galbenul* este culoarea vieţii.

... Înţelegem acum de ce culoarea asta e atît de supărătoare pentru ochi.

*

Cînd trebuie să iei o hotărîre capitală, lucrul cel mai primejdios e să-i ceri altuia sfatul, căci, cu excepţia cîtorva rătăciţi, nu-i nimeni să-ţi vrea cu sinceritate binele.

*

A inventa cuvinte noi ar fi, după Doamna de Staël, «simptomul cel mai sigur al sterilităţii ideilor». Remarca pare şi mai justă acum decît era la începutul veacului trecut. încă din 1649, Vaugelas decretase: «Nu-i este nimănui îngăduit să fabrice cuvinte noi, nici măcar suveranului.»

Ar trebui ca filozofii, mai mult decît scriitorii, să mediteze la această interdicţie înainte chiar de a începe să gîndească!

*

Înveţi mai multe Într-o noapte albă decît într-un an întreg de somn. Altfel spus, o ciomăgeală e mult mai instructivă decît siesta.

*

Durerile de urechi de care suferea Swift se află, în parte, la originea mizantropiei lui.

Dacă mă interesez atîta de beteşugurile altora, e ca să-mi găsesc de îndată puncte comune cu ei. Am uneori impresia că am împărtăşit toate chinurile celor pe care i-am admirat.

*

Azi-dimineaţă, după ce am auzit un astronom vorbind despre *miliarde de sori*, am renunţat să-mi fac toaleta: la ce bun să te mai speli?

*

Plictisul e desigur o formă de anxietate, dar o anxietate din care frica a fost eliminată. Cînd te plictiseşti nu te temi, într-adevăr, de nimic, decît cel mult de plictisul însuşi.

*

Orice ins care a trecut printr-o încercare îi priveşte de sus pe cei cărora nu le-a fost dat s-o îndure. Insuportabila infatuare a celor operaţi...

*

La expoziţia Paris-Moscova, cutremurare în faţa portretului, pictat de Ilia Repin, al lui Remizov tînăr. Cînd l-am cunoscut, Remizov avea optzeci şi şase de ani; locuia într-un apartament aproape gol, rîvnit, pentru fiica ei, de portăreasa care uneltea să-l evacueze, sub pretext că locul e un focar de infecţie, un cuib de şobolani. Iată unde ajunsese omul pe care Pasternak îl socotea drept cel mai mare stilist rus. Contrastul dintre bătrînul hîrbuit, jalnic, uitat de toţi şi imaginea tînărului strălucitor pe care o aveam sub ochi mi-a tăiat orice poftă de a mai vizita şi restul expoziţiei.

*

Cei vechi priveau cu suspiciune reuşita nu doar pentru că se temeau de invidia zeilor, ci şi din cauza dezechilibrului interior legat de orice succes ca atare. Să fi înţeles această primejdie — ce avantaj asupra noastră!

*

E cu neputinţă să petreci nopţi albe şi să practici o meserie: dacă, pe vremea tinereţii mele, părinţii nu mi-ar fi *subvenţionat* insomniile, negreşit mi-aş fi pus capăt zilelor.

*

Sainte-Beuve scria în 1849 că tineretul se îndepărtează de răul romantic spre a visa, după exemplul saint-simonienilor, la «triumful fără margini al industriei».

Acest vis, realizat pe deplin, discreditează toate făptuirile noastre şi însăşi ideea de *speranţă.*

*

Acei copii pe care nu i-am vrut — de-ar şti ce fericire îmi datorează!

*

În timp ce dentistul îmi scormonea maxilarele, îmi spuneam că Timpul e unicul subiect asupra căruia face să meditezi, că din cauza Lui mă găsesc pe acest scaun fatal şi că totul se duce de rîpă, inclusiv ultimii dinţi ce-mi rămîn.

*

Dacă niciodată n-am avut încredere în Freud, de vină este tatăl meu: îi povestea mamei visele de peste noapte şi îmi strica în felul ăsta toate dimineţile.

*

Înclinarea spre rău fiind înnăscută, nu e nevoie să-ţi dai vreo osteneală ca s-o dobîndeşti. Copilul îşi exercită instinctele rele dintru început — şi cu cîtă dexteritate, cu cîtă competenţă, cu cîtă îndîrjire!

O pedagogie demnă de numele ei ar trebui să prevadă stagii în cămaşa de forţă. Şi poate că această măsură ar trebui extinsă dincolo de copilărie, la toate vîrstele, spre marele folos al tuturora.

*

Vai de scriitorul care nu-şi cultivă megalomania, care o vede cum scade şi nu reacţionează. Foarte curînd îşi va da seama că nu devii *normal* fără să te coste.

*

Mă chinuia o angoasă de care nu ştiam cum o să scap. Sună cineva la uşă. Deschid. In prag, o doamnă mai în vîrstă, pe care chiar că n-o aşteptam. Timp de trei ceasuri m-a tocat la cap cu asemenea tîmpenii, încît angoasa mi s-a transformat în furie. Eram salvat.

*

Tirania îl frînge ori îl întăreşte pe individ; libertatea îl moleşeşte şi face din el o fantoşă. Omul are mai multe şanse de a se mîntui prin infern decît prin paradis.

*

Două prietene, actriţe într-o ţară din Est. Una pleacă în Occident unde ajunge bogată şi celebră, cealaltă rămîne acasă, necunoscută şi săracă. După o jumătate de secol, Într-o călătorie, îi face o vizită prietenei norocoase. «Era cu un cap mai înaltă decît mine, iar acum e chircită şi paralizată.» Urmează alte detalii, după care îmi spune în chip de concluzie: «Nu de moarte mi-e frică, ci de moartea în viaţă.»

Nimic mai bun pentru a camufla o revanşă tardivă decît recursul la reflecţia filozofică.

*

Crîmpeie, gînduri trecătoare, spui tu. Dar pot fi ele numite *trecătoare* cînd este vorba de obsesii, de gînduri a căror esenţă e tocmai că nu *trec*?

*

Îi scrisesem cîteva rînduri foarte moderate, foarte cumsecade unuia care nu le merita defel. Înainte de a i le trimite, am adăugat cîteva aluzii condimentate cu un venin discret. În fine, în chiar momentul cînd puneam scrisoarea la poştă, am simţit că mă cuprinde furia şi, o dată cu ea, dispreţul pentru pornirea mea nobilă, pentru regretabilul meu succes de *distincţie*.

*

Cimitirul Picpus. Un tînăr şi o cucoană cam trecută. Paznicul le atrage atenţia că cimitirul e rezervat pentru urmaşii celor ghilotinaţi. Cucoana ripostează:

Asta şi sîntem!

Cu ce ton! În definitiv, poate că spunea adevărul. însă tonul acela înţepat m-a făcut să trec pe dată de partea călăului.

*

Deschid, într-o librărie, *Predicile* lui Meister Eckhart şi citesc că suferinţa îi este insuportabilă celui ce suferă pentru sine, dar că-i este uşoară celui ce suferă pentru Dumnezeu, pentru că Dumnezeu îi duce povara, chiar dacă-i grea cît suferinţa lumii întregi.

Nu întîmplător am nimerit peste pasajul acesta, căci prea se potriveşte celui ce nu va putea niciodată să-şi treacă povara de pe umerii săi pe ai altuia.

*

După Cabala, Dumnezeu îngăduie ca slava lui să pălească pentru ca îngerii şi oamenii s-o poată suporta. Altfel spus, Creaţia coincide cu o scădere a luminii divine, cu o sforţare Întru întuneric la care Creatorul a consimţit. Ipoteza întunecării voluntare a lui Dumnezeu are meritul de a face să ne descoperim propriile tenebre, vinovate de lipsa noastră de receptivitate faţă de o anume lumină.

*

Idealul ar fi să te poţi repeta precum ... Bach.

*

Ariditate grandioasă, supranaturală: parcă aş începe o nouă existenţă pe o planetă unde cuvîntul ar fi necunoscut, într-un univers refractar la limbaj şi incapabil de a-şi crea vreunul.

*

Nu locuim într-o ţară, locuim într-o limbă. Patrie asta înseamnă şi nimic altceva.

*

După ce ai citit într-o lucrare de inspiraţie psihanalistă că tînărul Aristotel fusese cu siguranţă gelos pe Filip, tatăl lui Alexandru, viitorul său elev, fără să vrei te gîndeşti că un sistem cu pretenţie de terapeutică şi în care se născocesc asemenea ipoteze nu poate fi decît suspect, căci *inventează* secrete din plăcerea de a inventa explicaţii şi vindecări.

*

Are ceva de şarlatan oricine izbîndeşte Într-un domeniu sau altul.

*

O vizită într-un spital şi, după cinci minute, devii budist dacă nu erai, sau redevii, dacă încetaseşi să fii.

*

Parmenide. Nu zăresc nicăieri fiinţa pe care o ridică el în slăvi şi nu mă pot imagina în sfera sa, ce n-are nici o fisură, nici un loc pentru mine.

*

În compartiment, vecina din faţă, o femeie de o urîţenie indecentă, sforăia cu gura căscată: o agonie dezgustătoare. Ce să fac? Cum să suport asemenea spectacol? — Stalin mi-a venit în ajutor. In tinereţea lui, în timp ce trecea printre două rînduri de zbiri ce-l biciuiau, s-a cufundat cu totul în lectura unei cărţi, astfel încît şi-a abătut atenţia de la ploaia de lovituri. întărit de pilda aceasta, m-am cufundat şi eu într-o carte şi m-am oprit la fiece cuvînt cu o rîvnă extremă, pînă în clipa cînd monstrul a încetat să agonizeze.

*

Îi spuneam deunăzi unui prieten că, deşi nu mai cred în scris, n-aş vrea nici să renunţ la el, că munca este o iluzie respectabilă şi, după ce mîzgălesc o pagină sau măcar o frază, Întotdeauna îmi vine să fluier.

*

Religiile, ca şi ideologiile care le-au moştenit viciile, nu sînt decît cruciade împotriva umorului.

*

Filozofii pe care i-am cunoscut erau, fără excepţie, nişte impulsivi.

Meteahna Occidentului i-a marcat chiar şi pe cei ce ar fi trebuit să fie imuni la ea.

*

Să fie asemenea lui Dumnezeu, iar nu asemeni zeilor — iată ţelul adevăraţilor mistici, care ţintesc prea sus spre a se mulţumi cu politeismul.

*

Sînt căutat pentru un colocviu în străinătate, căci e nevoie, pare-se, de îndoielile mele.

Scepticul de serviciu al unei lumi care apune.

*

În ce voi fi constînd — n-am s-o stiu niciodată. E drept că nu ştim nici în ce constă Dumnezeu, căci ce noimă are expresia: *a consta în sine* pentru noi, care nu avem un temei nici înlăuntrul, nici în afara noastră?

*

Abuzez de cuvîntul Dumnezeu, îl folosesc ades, prea ades. O fac de fiecare dată cînd ajung la o limită şi am nevoie de-o vocabulă pentru a numi ceea ce vine *după*. Între Dumnezeu şi De-neconceput, îl prefer pe primul.

*

Cutare cărţulie evlavioasă susţine că incapacitatea de a opta e semn că n-ai fi «luminat de lumina dumnezeiască».

Cu alte cuvinte, nehotărîrea, această *obiectivitate* absolută, ar fi o cale a pierzaniei.

*

Musai găsesc un cusur la toţi cei care se interesează de aceleaşi lucruri ca mine...

*

Am citit o lucrare despre bătrîneţe doar pentru că fotografia autorului mă îndemna s-o fac. Acel amestec de rînjet şi de implorare, acea expresie de stupoare schimonosită — ce reclamă, ce garanţie!

*

«Lumea aceasta n-a fost creată după dorinţa Vieţii», se spune în *Ginza*, text gnostic al unei secte mandeene din

Mesopotamia.

Să ne amintim aceste vorbe de fiecare dată cînd nu dispunem de un argument mai bun pentru a risipi o decepţie.

*

După atîţia ani, după o viaţă-ntreagă, o revăd. «De ce plîngi?», a fost prima mea Întrebare. «Dar nu plîng», mi-a răspuns ea. Într-adevăr, nu plîngea: îmi zîmbea, ci vîrsta deformîndu-i trăsăturile, bucuria nu mai răzbătea pe chipul ei, pe care tot aşa de bine ai fi putut să citeşti: «Cine nu moare de tînăr o s-o regrete mai devreme sau mai tîrziu.».

*

Cel care-şi supravieţuieşte îşi ratează... biografia. În definitiv, nu pot fi socotite Împlinite decît destinele frînte.

*

N-ar trebui să ne deranjăm prietenii decît cu ocazia înmormîntării noastre. Şi poate nici atunci!

*

Plictisul, un rău considerat frivol, ne face totuşi să Întrezărim abisul din care emană nevoia de a ne ruga.

*

«Din tot ce a creat, nimic nu-l scîrbeşte pe Dumnezeu mai mult decît lumea aceasta şi, din ziua-n care a creat-o, şi-a întors faţa de la ea, într-atît o urăşte.»

Nu ştiu cine era misticul musulman care a scris aceste cuvinte, n-am să ştiu niciodată numele acestui prieten.

*

Categoricul avantaj al muribunzilor: să poată debita banalităţi fără a se compromite.

*

Retras la ţară după moartea fiicei sale Tullia, Cicero, copleşit de mîhnire, îşi adresa lui însuşi scrisori de consolare. Ce păcat că nu au fost găsite şi, mai mult decît atît, ce păcat că această terapie nu a devenit curentă! E drept că, de-ar fi fost adoptată, religiile dădeau de mult faliment.

*

Un patrimoniu cu adevărat al nostru: momentele în care n-am făcut nimic ... Sînt cele care ne formează, ne individualizează, ne fac *deosebiţi*.

*

Un psihanalist danez care suferea de migrene rebele şi care urmase fără succes tratamentul unui confrate veni la Freud, iar acesta îl vindecă în cîteva luni. Freud însuşi o spune, şi nu avem de ce să nu-l credem. Un discipol, oricît i-ar fi de rău, nu poate să nu se simtă mai bine atunci cînd îşi întîlneşte zilnic Maestrul. Ce tratament mai bun decît să-l vezi pe cel care în ochii tăi e fără pereche că dă atîta importanţă mizeriilor tale! Puţine beteşuguri n-ar ceda în faţa unei asemenea solicitudini. Să ne reamintim că Magistrul avea toate calităţile unui fondator de sectă deghizat în om de ştiinţă. Dacă i-au reuşit tămăduiri nu e atît datorită metodei, cît *credinţei* sale.

*

«Bătrîneţea e lucrul cel mai neaşteptat din cîte i se întîmplă omului», notează Troţki, cu cîţiva ani înaintea morţii sale. Dacă, tînăr fiind, ar fi avut intuiţia exactă, viscerală, a acestui adevăr — ce jalnic revoluţionar ar fi fost!

*

Marile fapte nu sînt posibile decît în epocile-n care încă nu

bîntuie autoironia.

*

A fost datul lui să nu se împlinească decît pe jumătate. Totul era *ciuntit* la el: felul de-a fi, ca şi felul de a gîndi. Un om din fragmente, fragment el însuşi.

*

Visul, abolind timpul, aboleşte şi moartea. Lucru de care profită răposaţii ca să ne deranjeze. Noaptea trecută, iată-l pe taică-meu. Era cum l-am ştiut dintotdeauna, şi totuşi am avut o şovăire. Şi dacă nu era el? Ne-am sărutat după obiceiul românesc, însă, cum se întîmpla de fiecare dată cu el, fără efuziuni, fără căldură, fără manifestările obişnuite la un popor expansiv. Din cauza acestui sărut sobru, glacial, am ştiut că el era, negreşit. M-am deşteptat zicîndu-mi că nu poţi reînvia decît ca intrus, ca nepoftit în visul altuia, şi că această imortalitate sîcîitoare e singura care există.

*

Punctualitatea — varietate a «maniei scrupulelor». Ca să nu întîrzii undeva, aş fi în stare să comit o crimă.

*

Mai presus de presocratici sîntem tentaţi uneori să-i aşezăm pe acei eretici ale căror lucrări au fost ciuntite sau distruse şi din care nu ne-au rămas decît crîmpeie de fraze, misterioase peste poate.

*

De ce oare după ce-am săvîrşit o faptă bună ne vine să urmăm un drapel, indiferent care?

Elanurile noastre generoase implică un pericol: ne fac să ne pierdem capul. De nu cumva sîntem generoşi tocmai pentru că ni l-am pierdut, generozitatea fiind o formă notorie de ebrietate.

*

De fiecare dată cînd viitorul îmi pare posibil, am sentimentul că Harul s-a pogorît peste mine.

*

De-ar fi cu putinţă să identificăm defectul de fabricaţie a cărui urmă o poartă, atît de vizibil, universul!

*

De fiecare dată sînt uluit să văd cît de vii, de normale, de imbatabile sînt sentimentele josnice. Cînd le încerci, te simţi înviorat, reintegrat în colectivitate, de-o teapă cu semenii tăi.

*

Omul uită atît de uşor că e blestemat pentru că-i blestemat dintotdeauna.

*

Critica este un contrasens: trebuie să citeşti nu ca să-l înţelegi pe altul, ci ca să te-nţelegi pe tine însuţi.

*

Cel care se vede *aşa cum este* se înalţă mai presus de cel care învie morţii. E spusa unui sfînt. Să nu te cunoşti pe tine însuţi — iată legea fiecăruia, şi n-o încalci fără riscuri. Adevărul e că nimeni n-are curajul s-o încalce, ceea ce explică şi exagerarea sfîntului.

*

Mai uşor e să-l imiţi pe Jupiter decît pe Lao zi.

*

A fi in pas cu vremea e trăsătura unui spirit fluctuant, fără vreun scop personal, inapt pentru obsesie, această fundătură *fără capăt.*

*

Înaltul cleric lua în derîdere păcatul originar. «Cu păcatul ăsta vă cîştigaţi existenţa. Fără el aţi fi muritori de foame, căci sacerdoţiul vostru n-ar mai avea nici un sens. Dacă omul nu e căzut în păcat dintru-nceput, de ce a mai venit Cristos? Pe cine să răscumpere? Şi ce?» La obiecţiile mele nu a avut, drept răspuns, decît un surîs condescendent.

O religie e terminată a^^ci cînd numai adversarii ei se străduiesc să-i păstreze integritatea.

*

Germanii nu-şi dau seama că e ridicol să-i pui în aceeaşi oală pe un Pascal şi pe un Heidegger. Mare-i distanţa între un *Schicksal* şi un *Beruf*, între un destin şi o profesiune.

*

O tăcere abruptă în toiul unei discuţii ne readuce brusc la esenţial: ne dezvăluie ce preţ avem de plătit pentru a fi scornit cuvîntul.

*

Să nu mai ai nimic în comun cu oamenii decît faptul de a fi om

*

Mult trebuie să fi decăzut o senzaţie pentru a consimţi să se preschimbe în idee.

*

Credinţa în Dumnezeu te scuteşte să mai crezi în altceva — ceea ce este un avantaj de nepreţuit. Întotdeauna i-am invidiat pe cei care cred, deşi îmi pare mai la îndemînă să te crezi Dumnezeu decît să crezi în Dumnezeu.

*

Un cuvînt disecat nu mai înseamnă nimic, nu mai este nimic. La fel cum un trup, după autopsie, e mai puţin decît un cadavru.

*

Orice dorinţă naşte în mine o contradorinţă, astfel încît, orice aş face, contează doar ceea ce nu am făcut.

*

Sarvam anityam — totul e trecător (Buddha).

Formulă pe care ar trebui s-o repetăm la orice oră a zilei, cu riscul — admirabil — să scăpăm de-atîta repetat.

*

Nu ştiu ce sete diabolică mă împiedică să denunţ pactul pe care l-am încheiat cu respiraţia mea.

*

Să-ţi pierzi somnul şi să-ţi schimbi limba. Două încercări, una independentă de voinţa ta, alta deliberată. Singur, faţă în faţă cu nopţile şi cuvintele.

*

Cei sănătoşi nu sînt reali. Au totul, în afară de *fiinţa* — pe care doar o sănătate îndoielnică ţi-o dă.

*

Dintre cei vechi, Epicur e poate cel care a ştiut să dispreţuiască gloata mai bine decît toţi. Un motiv în plus pentru a-l celebra. Ce idee — să-l fi apreciat atîta pe un bufon ca Diogene! Ar fi trebuit să frecventez Grădina lui Epicur, şi nu agora, iar butoiul cu atît mai puţin...

(Totuşi, chiar Epicur m-a dezamăgit, şi nu doar o dată. Oare nu el îl socoteşte prost pe Teognis din Megara pentru că afirmase că preferabil e să nu te naşti sau, dacă totuşi te-ai născut, să treci cît mai curînd pragul Hadesului?)

*

_ «Dacă mi s-ar cere să clasific nenorocirile omeneşti, scrie tînărul Tocqueville, aş face-o în ordinea următoare: boala, moartea, îndoiala.»

Îndoiala ca flagel, niciodată n-aş fi putut să susţin un asemenea punct de vedere, însă îl înţeleg de parcă fi formulat eu însumi — într-o altă viaţă.

*

«Sfîrşitul omenirii va veni atunci cînd toţi vor fi ca mine», am declarat într-o zi, într-un acces pe care nu sînt în drept să-l calific.

*

De-abia ieşit în stradă, exclam: «Ce perfectă parodie a Infernului!»

*

«Eu să mă duc la zei? N-au decît să vină ei la mine», i-a răspuns Plotin discipolului său Amelius, care vroia să-l ducă la o ceremonie religioasă.

La cine, în lumea creştină, ai să mai întîlneşti un orgoliu de asemenea calitate?

*

Trebuia să-l laşi să vorbească despre orice şi să încerci să reţii cuvintele scînteietoare ce-i scăpau. Era o izbucnire verbală lipsită de noimă, cu o gesticulaţie de sfînt histrion şi smintit. Ca să te ridici la nivelul lui, trebuia să delirezi ca el, să proferezi judecăţi sublime şi incoerente. Un tête-à-tête postum, între două stafii pătimaşe.

*

În biserica Saint-Séverin, ascultînd, la orgă, *Arta fugii*, nu încetam să-mi repet: «Iată *contestarea* tuturor anatemelor mele.»

Fracturi

Cînd ai ieşit din cercul de erori şi iluzii înlăuntrul căruia se desfăşoară faptele, îţi este aproape imposibil să iei o poziţie. E necesar un minimum de nerozie pentru orice, pentru a afirma şi chiar pentru a nega.

*

Ca să întrezăreşti esenţialul trebuie să nu practici nici o meserie. Să stai toată ziua lungit — şi să gemi ...

*

Tot ce mă pune în dezacord cu lumea îmi este consubstanţial. Foarte puţin am învăţat din experienţă. Decepţiile mele mi-au luat-o mereu înainte.

*

E o plăcere incontestabilă să ştii că tot ce faci nu are nici o bază reală, că e totuna să săvîrşeşti o faptă ori să n-o săvîrşeşti. Nu-i mai puţin adevărat că în gesturile noastre cotidiene ajungem la un compromis cu Vacuitatea, adică, rînd pe rînd iar uneori în acelaşi timp, considerăm această lume şi reală şi

ireală. Amestecăm astfel adevăruri pure şi adevăruri sordide, iar această mixtură, umilire a cugetului, este revanşa vieţii.

*

Nu durerile violente lasă urme în noi, ci durerile înăbuşite, stăruitoare, suportabile, care fac parte din rutina noastră cotidiană şi care ne macină la fel de conştiincios ca şi Timpul.

*

Nu putem asista mai mult de un sfert de ceas la disperarea altuia fără să ne pierdem răbdarea.

*

Prietenia nu prezintă interes şi nu are forţă decît atunci cînd sîntem tineri. În ce-l priveşte pe omul în vîrstă, e clar că mai mult decît orice se teme că prietenii or să-i supravieţuiască.

*

Ne putem imagina orice, prezice orice — nu şi pînă unde putem decădea.

*

Ceea ce încă mă leagă de lucruri este o sete moştenită de la străbuni, care-au împins pînă la infamie curiozitatea de a exista.

*

Cît ne vom fi urît în bezna şi duhoarea cavernelor! E de-nţeles că pictorii ce lîncezeau pe-acolo n-au vrut să imortalizeze chipul semenilor lor şi că l-au preferat pe-al animalelor.

*

«După ce-am renunţat la sfinţenie...» — Cînd mă gîndesc c-

am fost în stare să proferez asemenea enormitate! Probabil că voi fi avînd o scuză şi tot trag nădejde că am s-o găsesc.

*

În afară de muzică, totul e minciună, chiar şi singurătatea, chiar şi extazul. Muzica este şi una şi alta — dar de o esenţă *superioară* lor.

*

Cum le simplifică vîrsta pe toate! La bibliotecă, cer patru cărţi: două, tipărite prea mărunt, le dau la o parte fără să le cercetez; a treia, prea ... serioasă, îmi pare ilizibilă. O iau pe a patra, fără convingere...

*

Putem fi mîndri de ce am făcut, dar şi mai mîndri ar trebui să fim de ceea ce nu am făcut. Această mîndrie, rămîne s-o inventăm.

*

O seară în tovărăşia lui te istovea, căci nevoia de a te supraveghea, de a evita cea mai mică aluzie în stare să-l rănească (şi totul îl rănea) te lăsa în final fără vlagă, nemulţumit şi de el şi de tine. Iţi reproşai că, din scrupule împinse pînă la josnicie, i-ai acceptat punctul de vedere, te dispreţuiai că nu ai răbufnit în loc să-ţi impui un exerciţiu de delicateţe atît de extenuant.

*

Despre un cîine sau un şobolan nu spunem niciodată că e *muritor*. Cu ce drept şi-a arogat omul acest privilegiu? În definitiv, moartea nu-i invenţia lui şi e un semn ele Înfumurare prostească să se creadă unicul ei beneficiar.

*

Pe măsură ce memoria slăbeşte, ci in ea se şterg elogiile cu care am fost răsfăţaţi, în schimb rămîn învinuirile ce ni s-au adus. Şi este drept să fie aşa: pe cele dintîi le-am meritat rareori, pe cînd celelalte ne desluşesc întrucîtva partea neştiută din noi înşine.

*

Dacă m-aş fi născut budist, aş fi rămas budist; născîndu-mă creştin, am încetat să fiu creştin încă din prima tinereţe; pe atunci, mai mult decît azi, aş fi împins mai departe — dac-aş fi cunoscut-o — blasfemia pe care Goethe, în chiar anul morţii sale, a lăsat-o să-i scape într-o scrisoare către Zelter: «Crucea e tot ce poate fi mai hîd sub soare.»

*

Esenţialul ţîşneşte adesea la capătul unei discuţii prelungite. Marile adevăruri se spun în pragul uşii.

*

Perimate la Proust sînt acele fleacuri umflate de un delir prolix, damfurile stilului simbolist, aglomerarea de efecte, saturaţia poetică. E ca şi cum Saint-Simon ar fi suferit influenţa Preţioaselor. Nimeni nu l-ar mai citi în ziua de azi.

*

O scrisoare demnă de acest nume se scrie sub imperiul admiraţiei sau al indignării, într-un cuvînt — al exagerării. Se înţelege de ce o scrisoare cuminte e o scrisoare născută moartă.

*

Am cunoscut scriitori mărginiţi şi chiar proşti. In schimb, traducătorii pe care i-am putut cunoaşte erau mai inteligenţi şi mai interesanţi decît autorii traduşi de ei. Căci e nevoie de mai multă judecată pentru a traduce decît pentru a «crea».

*

Cel socotit «extraordinar» de anturajul său nu trebuie să ofere dovezi împotrivă-şi. Să se ferească să lase vreo urmă, si mai ales să nu scrie, dacă vrea să pară cîndva pentru toţi ceea ce a fost doar pentru unii.

*

Pentru un scriitor, să-şi schimbe limba Înseamnă să scrie o scrisoare de dragoste cu dicţionarul.

*

«Simt că ai ajuns să-ţi fie silă atît de ceea ce gîndesc alţii, cît şi de ceea ce gîndeşti tu însuţi», mi-a spus ea, fără altă introducere, după o lungă despărţire. Iar la plecare mi-a povestit o istorioară chinezească din care reieşea că nimic nu e mai de preţ ca uitarea de sine. Ce neînţelegere face ca tocmai ea, fiinţa cca mai *prezentă*, cea mai plină de energie lăuntrică şi de energie în general, cea mai legată de eul ei, cea mai împovărată de sine, să propovăduiască modestia, anonimatul pînă-ntr-atît că se crede, ea, cel mai bun exemplu?

*

Peste măsură de prost crescut, meschin, murdar, obraznic, subtil, sensibil la cele mai imperceptibile nuanţe, urlînd de fericire la enormităţi sau la farse, intrigant şi bîrfitor ..., totul era în el şarm şi repulsie. Un ticălos pe care-l regretăm.

*

Menirea orişicui este să ducă la bun sfîrşit minciuna pe care-o întrupează, să izbutească să nu mai fie decît o iluzie secătuită.

*

Luciditatea: un martiriu permanent, un inimaginabil tur de forţă.

*

Cei ce ne fac confidenţe şocante mizează cu cinism pe curiozitatea noastră spre a-şi satisface nevoia de a exhiba secrete. Ei ştiu bine, în acelaşi timp, că îi vom pizmui prea mult ca să le divulgăm tainele.

*

Doar muzica poate crea o legătură profundă, indestructibilă Între două fiinţe. Pasiunea e perisabilă, se degradează ca tot ce ţine de viaţă, în vreme ce muzica este de o esenţă superioară vieţii şi, bineînţeles, morţii.

*

Dacă Misterul nu mă atrage e pentru că totul îmi pare inexplicabil, mai mult decît atît, pentru că mă hrănesc cu inexplicabil şi sînt sătul de el pînă-n gît.

*

X. îmi reproşează că am un comportament de spectator, că nu mă «bag», că mi-e silă de nou. — «Dar eu nu vreau să schimb absolut nimic», i-am răspuns. N-a prins sensul replicii mele. M-a crezut un modest.

*

S-a remarcat pe bună dreptate că jargonul filozofic se trece la fel de repede ca şi argoul. Motivul? Primul e prea artificial; al doilea, prea viu. Două excese distrugătoare.

*

Sînt luni, sînt ani de cînd îşi tot trăieşte ultimele zile şi vorbeşte despre sfîrşitul lui la trecut. O existenţă postumă. Mă

mir că, nemîncînd aproape nimic, reuşeşte să supravieţuiască: «Trupul şi sufletul meu au cheltuit atîta timp şi-au pus atîta patimă ca să se unească, încît nu se mai pot despărţi.»

Nu are vocea unui muribund, pentru că de mult nu mai este în viaţă. «Sînt o lumînare stinsă» — a spus, cum nu se poate mai exact, în legătură cu ultima-i metamorfoză. Cînd am evocat posibilitatea unui miracol, răspunsul lui a fost: «Ar trebui mai multe.»

*

După cincisprezece ani de singurătate deplină, Sfîntul Serafim din Sarov exclama în faţa celui mai neînsemnat vizitator: «O, bucuria mea!»

Cine oare, trăind mereu în preajma semenilor săi, ar putea fi atît de smintit încît să-i salute în felul acesta?

*

A supravieţui unei cărţi distructive nu-i mai puţin chinuitor pentru cititor decît pentru autor.

*

Trebuie să fim într-o stare de receptivitate, altfel spus de slăbiciune fizică, numai aşa cuvintele ne tulbură, se strecoară în noi şi-ncep acolo un soi de carieră.

*

Să fie numit *deicid* — cea mai măgulitoare insultă ce poate fi adresată unui individ ori unui popor.

*

Organismul este un paroxism; disperarea la fel. Unul durează o clipă; celălalt, o viaţă.

*

Avea profilul unei Cleopatre. Şapte ani mai tîrziu: ar putea cerşi la colţ de stradă. — Destul ca să te vindeci pentru totdeauna de orice idolatrie, de orice poftă de-a căuta *insondabilul* în nişte ochi, într-un surîs şi aşa mai departe.

*

Să fim rezonabili: nu-i este dat nimănui să se vindece de toate iluziile. În lipsa unei decepţii universale, n-ar putea exista nici o cunoaştere universală.

*

Ceea ce nu-i sfîşietor e de prisos, în muzică cel puţin.

*

Brahms ar reprezenta *die Melancholie des Unvermögens*, melancolia neputinţei, dacă l-am crede pe Nietzsche.

Această apreciere, făcută-n pragul prăbuşirii sale, îi umbreşte pe veci strălucirea.

*

Să nu fi făptuit nimic şi să mori surmenat.

*

Priviţi-i pe aceşti trecători cretinizaţi — cum oare s-a ajuns aici? Şi cum să ne închipuim asemenea spectacol în Antichitate, la Atena de pildă? Un minut de luciditate intensă în mijlocul acestor osîndiţi, şi orice iluzie se spulberă.

*

Cu cît îi deteşti pe oameni, cu atît eşti mai copt pentru Dumnezeu, pentru un dialog cu nimeni.

*

Oboseala extremă merge la fel de departe ca şi extazul, cu diferenţa că, prin ea, cobori către marginile cunoaşterii.

*

La fel cum apariţia Răstignitului a tăiat istoria în două, noaptea ce tocmai a trecut mi-a tăiat în două viaţa ...

*

Totul pare degradat şi inutil de îndată ce muzica tace. E de înţeles că poţi s-o urăşti şi că eşti ispitit să-i consideri absolutul o fraudă. Trebuie s-o înfrunţi cu orice preţ atunci *cînd o iubeşti prea mult.* Nimeni nu i-a înţeles primejdia mai bine decît Tolstoi, care ştia că muzica poate face din el tot ce vrea. Aşa încît a început s-o deteste — de frică să nu devină jucăria ei.

*

Renunţarea e singurul gen de acţiune ce nu înjoseşte.

*

Îţi poţi imagina un orăşean care să nu aibă suflet de asasin?

*

Să nu iubeşti decît gîndirea imprecisă, ce nu ajunge la cuvînt, şi gîndirea instantanee, ce nu trăieşte decît prin cuvînt. Divagaţia şi butada.

*

Un tînăr neamţ îmi cere un franc. Intru în vorbă cu el şi aflu că a colindat lumea, c-a fost în India, că îi iubeşte vagabonzii şi e mîndru să le semene. Totuşi, nu poţi aparţinr fără urmări unei naţiuni didactice. L-am observat cum cere de pomană: părea să fi urmat cursuri de cerşetorie.

*

Natura, căutînd o soluţie susceptibilă de a mulţumi pe toată lumea, s-a oprit asupra morţii, care, era de aşteptat, n-avea să mulţumească pe nimeni.

*

Există la Heraclit o latură oraculară şi alta de manual şcolar, un amestec de remarci năucitoare şi de noţiuni elementare; un inspirat şi un institutor. Ce păcat că n-a făcut abstracţie de ştiinţă, că n-a gîndit doar *în afara* ei!

*

Atît de des am tunat şi am fulgerat contra oricărei forme de făptuire, încît a mă manifesta, în orice fel, mi se pare o impostură, ba chiar o trădare. — Şi totuşi, respiri mai departe. — Da, fac tot ce fac şi ceilalţi. *Numai că*...

*

Dacă-i adevărat, cum s-a pretins, că ceea ce piere n-a existat niciodată — asta da judecată asupra celor vii!

*

În timp ce-mi vorbea de proiectele lui, îl ascultam fără să pot uita că nu va apuca sfîrşitul săptămînii. Ce nebunie din parte-i să vorbească despre viitor, despre viitorul lui! Dar, odată ieşit în stradă, cum să nu mă gîndesc că în definitiv diferenţa nu-i chiar atît de mare între un muritor şi un muribund? Absurditatea de a face proiecte e doar ceva mai evidentă în cel de-al doilea caz.

*

Eşti mereu demodat prin obiectul admiraţiei tale. De cum citezi pe altcineva decît Homer sau Shakespeare, rişti să pari depăşit ori scrîntit.

*

La o adică, ţi-l poţi imagina pe Dumnezeu vorbind franţuzeşte. Pe Cristos, niciodată. Vorbele lui nu merg într-o limbii atît de neajutorată în materie de naivitate ori de sublim.

*

Să meditezi asupra omului de-atît amar de vreme! Cu greu s-ar putea împinge mai departe gustul pentru morbid.

*

De la Dumnezeu ori de la diavol vine furia? — Şi de la unul, şi de la celălalt: altfel cum să-ţi explici că ea visează galaxii ca să le facă praf şi pulbere şi că-i nemîngîiată că n-are la-ndemînă decît biata, jalnica noastră planetă?

*

Ne zbuciumăm atîta — pentru ce? Ca să ajungem iarăşi ce am fost Înainte de-a fi.

*

X., care a ratat totul, mi se plîngea că n-are destin. — Ba da, ba da. Şirul eşecurilor tale e atît de remarcabil, încît pare să trădeze un plan al Providenţei.

*

Femeia a contat în ochii noştri cît timp a simulat pudoarea şi reţinerea. Ce eroare, din parte-i, să Înceteze să-şi mai joace rolul! Deja nu mai valorează nimic, de vreme ce ne seamănă. Aşa dispare una din ultimele minciuni care făceau existenţa suportabilă.

*

A-ţi iubi aproapele este un lucru de neconceput. Poţi cere

unui virus să iubească alt virus?

*

Singurele evenimente importante dintr-o viaţă sînt rupturile. Tot ele sînt ultimele ce ni se şterg din memorie.

*

Cînd am aflat că e total opac şi la Dostoievski, şi la Muzică, am refuzat, cu toate meritele lui, să-l întîlnesc. Îi prefer de departe un imbecil — sensibil la primul sau la cea de-a doua.

*

Faptul că viaţa n-are nici un sens e un motiv ca să trăieşti, singurul de altfel.

*

Cum, zi de zi, am trăit în tovărăşia Sinuciderii, ar fi din parte-mi nedrept şi ingrat s-o denigrez. Ce poate fi mai sănătos, mai firesc decît ea? Morbidă şi împotriva firii e pofta turbată de a exista, meteahnă gravă, meteahnă prin excelenţă, meteahna mea.

Magia Decepţiei

N-ar trebui să vorbim decît despre senzaţii şi viziuni: niciodată despre idei — căci nu emană din viscerele noastre şi nu sînt niciodată cu adevărat *ale noastre*.

*

Cer mohorît: creierul meu în chip de firmament.

*

Devastat de plictis, acest ciclon *au ralenti*...

*

Există, desigur, o melancolie clinică, asupra căreia leacurile au cîteodată efect; există însă alta, subiacentă pînă şi exploziilor noastre de bucurie, şi care ne-nsoţeşte peste tot, nu ne lasă *singuri* nici un moment. Nimic nu ne ajută să ne eliberăm de această malefică omniprezenţă: ea este eul nostru, pe veci faţă în faţă cu el însuşi.

*

Mă întîlnesc cu un poet străin care, după ce-a şovăit între mai multe capitale, tocmai a debarcat printre noi; îl asigur că a fost ins p irat, că va găsi aici, între alte avantaje, pe acela de a crăpa de foame fără să deranjeze pe nimeni. Ca să-l încurajez şi mai mult, îi spun că eşecul e aici atît de firesc, că îţi deschide toate uşile. Acest amănunt i-a întrecut aşteptările, judecînd după sclipirea pe care i-am remarcat-o în priviri.

*

«Faptul că ai aj uns la vîrsta asta dovedeşte că viaţa are un sens», mi-a spus un prieten* după o despărţire de peste treizeci de ani. Aceste vorbe îmi revin adesea în minte şi mă şochează de fiecare dată, chiar dacă au fost rostite de cineva care a găsit mereu cîte un sens, pentru orice.

*

Mallarmé pretindea că e condamnat să vegheze douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru; somnul nu era pentru el o «nevoie reală», ci o «favoare».

Doar un mare poet îşi putea permite luxul unei asemenea insanităţi.

*

Insomnia pare să le cruţe pe animale. Dacă le-am împiedica

* Constantin Noica (N. t.)

să doarmă timp de cîteva săptămîni, s-ar produce o schimbare radicală în natura şi comportamentul lor. Ar încerca senzaţii nemaicunoscute pînă atunci, socotite a fi proprii doar speciei noastre. Să stricăm echilibrul regnului animal, dacă vrem să ne-ajungă din urmă şi să ne ia locul.

*

În fiecare din scrisorile pe care le trimit unei prietene nipone, m-am obişnuit să-i recomand cutare sau cutare lucrare de Brahms. Tocmai îmi scrie că iese dintr-o clinică din Tokio, unde a fost dusă cu salvarea din cauză că abuzase de arta idolului meu. Care trio, care sonată fusese de vină? Nu are nici o importanţă. Doar ceea ce incită la pierderea cunoştinţei merită să fie ascultat.

*

În nici o flecăreală despre Cunoaştere, în nici o *Erkenntnistheorie* — din cele ce fac deliciul atîtor filozofi, germani sau de alt neam — nu veţi găsi nici cel mai neînsemnat omagiu adus Oboselii în sine, starea cea mai aptă să ne introducă în esenţa lucrurilor. Această omisiune sau această ingratitudine discreditează definitiv filozofia.

*

O plimbare prin cimitirul Montparnasse.

Toţi, tineri sau bătrîni, făceau proiecte. Nu mai fac.

Elev sîrguincios, întărit de pilda lor, jur, revenind acasă, să încetez definitiv a mai face vreunul.

Plimbare incontestabil benefică.

*

Mă gîndesc la C., pentru care a bea cafea era unica raţiune de a exista. Într-o zi cînd, patetic, îi lăudam virtuţile budismului, mi-a replicat: «Nirvana, fie, dar nu fără cafea.»

Cu toţii avem cîte-o manie ce ne împiedică să acceptăm fără condiţii fericirea supremă.

*

Citind textul Doamnei Perier, mai exact pasajul în care spune că Pascal, fratele ei, începînd de la vîrsta de optsprezece ani nu petrecuse — după propria-i mărturisire — nici o singură zi fără să sufere, am avut o asemenea cutremurare, că mi-am astupat gura cu pumnul ca să nu ţip.

Asta se întîmpla într-o bibliotecă publică. Aveam, e bine să ştiţi, exact optsprezece ani. Ce presimţire — dar şi ce nebunie! Şi ce orgoliu!

*

Să te lepezi de viaţă înseamnă să renunţi la fericirea de a-ţi bate joc de ea.

E singura replică posibilă în faţa cuiva care te anunţă că are intenţia să-şi curme zilele.

*

Fiinţa nu dezamăgeşte niciodată, afirmă un filozof. Atunci cine dezamăgeşte? Cu siguranţă nu non-fiinţa, prin definiţie incapabilă să dezamăgească. Tocmai acest avantaj, ce negreşit îl irita pe filozoful nostru, avea să-l facă să proclame un neadevăr atît de flagrant.

*

Prietenia prezintă interes prin aceea că este, aproape în egală măsură cu iubirea, un nesecat izvor de decepţii şi de furie, şi deci de surprize fecunde, la care ar fi absurd să vrei să renunţi.

*

Cea mai sigură metodă ca să nu-ţi pierzi minţile pe loc: să-ţi aminteşti că totul este ireal şi aşa va rămîne ...

*

Îmi întinde o mînă absentă. îi pun mai multe întrebări iar răspunsurile lui excesiv de laconice mă descurajează. Nici unul din acele cuvinte inutile, atît de necesare dialogului. Da, chiar de dialog e vorba! Cuvîntul înseamnă viaţă, şi de aceea ne e mult mai aproape nebunul limbut decît cel doar pe jumătate nebun, dar rămas fără grai.

*

Nu-i chip să te aperi de linguşitor. Nu poţi să-i dai dreptate fără să cazi în ridicol; nu poţi nici să-l repezi şi să-i Întorci spatele. Te comporţi ca şi cum ar spune adevărul, te laşi tămîiat pentru că nu ştii cum să reacţionezi. El îşi închipuie că te-a îmbrobodit, că te domină, şi îşi savurează triumful fără ca tu să-l poţi aduce la realitate. E, cel mai adesea, un viitor duşman, ce se va răzbuna pentru că s-a umilit în faţa ta, un agresor deghizat ce-şi plănuieşte atacul în timp ce-şi debitează hiperbolele.

*

Metoda cea mai eficientă de a-ţi face prieteni credincioşi e să-i feliciţi pentru eşecurile lor.

*

Acest gînditor s-a refugiat în prolixitate precum alţii în stupoare.

*

Cînd ai cercetat mai mult timp un subiect, poţi imediat să-ţi faci o părere asupra oricărei lucrări ce tratează subiectul respectiv. Tocmai am deschis o carte despre Gnoză şi-am înţeles pe dată că nu te poţi încrede în ea. N-am citit totuşi mai mult de o frază şi nu sînt decît un diletant, o nulitate vag iniţiată în materie.

Să ne imaginăm acum un specialist absolut, un monstru, Dumnezeu de pildă: tot ce facem noi trebuie să-i pară cîrpăceli,

chiar şi reuşitele noastre fără pereche, chiar şi acelea care ar trebui să-l umilească şi să-l lase perplex.

*

Între *Genezǎ* şi *Apocalipsă* domneşte impostura. E important s-o ştim, căci truismul acesta ameţitor, odată asimilat, face inutile toate reţetele înţelepciunii.

*

Cînd ai slăbiciunea să lucrezi la o carte, nu poţi să nu te minunezi de acel rabin hassidic care-a abandonat proiectul de a scrie una, nefiind sigur c-o poate face numai pentru plăcerea Creatorului său.

*

Dacă Ceasul Decepţiei ar suna în acelaşi timp pentru toţi, am asista la o versiune absolut nouă — fie a paradisului, fie a infernului.

*

E imposibil să *dialoghezi* cu durerea fizică.

*

Să te retragi *sine die* în tine însuţi, ca Dumnezeu după cele şase zile. Să-I imităm, măcar în privinţa aceasta.

*

Lumina zorilor este adevărata lumină, lumina primordială. De fiecare dată cînd o contemplu, îmi binecuvîntez nopţile chinuite ce-mi dăruiesc prilejul să asist la spectacolul Începutului. Yeats o numeşte «lascivă». — O frumoasă imagine îndoielnică.

*

Aflînd că se însoară în curînd, am găsit cu cale să-mi maschez uluirea debitînd o generalitate: «Orice e compatibil cu orice.» — La care mi-a răspuns: «Într-adevăr, de vreme ce bărbatul e compatibil cu femeia.»

*

O flacără străbate sîngele. Să treci dincolo, ocolind moartea.

*

Acea expresie orgolioasă pe care-o capeţi cînd primeşti o lovitură a sorţii...

*

În punctul culminant al unui act pe care-ar fi de prisos să-l numesc, îţi vine să strigi: «Săvîrşitu-s-a!»

E bine să ai la îndemînă clişeele Evangheliilor, mai ales pe acelea ale Patimilor, chiar şi în clipele cînd crezi că te-ai putea lipsi de ele.

*

Trăsăturile sceptice, atît de rare la Părinţii Bisericii, sînt considerate astăzi *moderne*. E şi firesc: cum creştinismul şi-a încheiat misiunea, ceea ce la începuturile sale îi anunţa sfîrşitul a devenit acum prilej de desfătare.

*

De fiecare dată cînd văd un vagabond beat, murdar, cu privirile rătăcite, împuţit, prăvălit cu sticla lui la marginea trotuarului, parcă-l văd pe omul de mîine încercînd să-şi atingă ţelul şi reuşind.

*

Deşi are mintea grav tulburată, debitează tot alte şi alte banalităţi. Din cînd În cînd, cîte o remarcă frizînd cretinismul şi geniul. Scrînteala creierului trebuie să servească şi ea la ceva.

*

Cînd te crezi ajuns la un anume grad de detaşare, îi consideri cabotini pe toţi zeloşii, fie ei şi fondatori de religii. Dar detaşarea nu ţine şi ea de cabotinism? Dacă faptele sînt mascarade, tot mascaradă e si refuzul lor: una nobilă, totuşi.

*

Nonşalanţa lui mă lasă perplex şi admirativ. Nu se grăbeşte către nimic, nu se îndreaptă nicăieri, nu-l pasionează nici un subiect. Ai spune că la naştere a înghiţit un calmant cu efect permanent şi care îi permite să-şi păstreze imperturbabilul surîs.

*

Înduraţi-vă de cel care, secătuindu-şi rezervele de dispreţ, nu mai ştie ce sentiment să încerce pentru semenii săi şi pentru el însuşi!

*

Se rupsese de lume, ca şi de toţi prietenii; cu o umbră de accent rusesc, aproape indispensabil la o asemenea lectură, îmi citea începutul Cărţii Cărţilor. Ajuns la momentul izgonirii lui Adam din Rai, rămase pe gînduri şi privi în zare, în timp ce eu îmi spuneam, mai mult sau mai puţin desluşit, că după milenii de speranţe deşarte, oamenii, furioşi de a fi trişat, aveau să-şi reasume în fine sensul blestemului, devenind astfel vrednici de primul lor străbun.

*

Meister Eckhart e singurul «scolastic» pe care-l mai putem citi, iar asta pentru că la el profunzimea e dublată de farmec, de *glamour*, privilegiu rar în epocile de credinţă intensă.

*

Ascultînd un oratoriu, cum să accepţi că acele implorări, acele elanuri sfîşietoare nu acoperă nici o realitate şi nu se adresează nimănui, că nu e nimic în spatele lor şi că au a se pierde pentru vecie în vint?

*

Petrecînd o lungă perioadă într-un sat hindus ai cărui locuitori ţeseau şaluri de caşmir, un industriaş european s-a apucat să cerceteze tehnicile folosite — în mod neconştient — de ţesători. După ce le-a studiat în amănunt, a găsit cu cale să le explice sătenilor, oameni simpli, care-şi pierdură după aceea orice spontaneitate şi deveniră nişte lucrători foarte proşti.

Excesul de reflexivitate inhibă orice act. A diserta prea mult asupra sexualităţii înseamnă a o sabota. Erotismul, flagel al societăţilor crepusculare, e un atentat împotriva instinctului, este impotenţă organizată. Nu e lipsit de riscuri să reflectezi asupra unor acte ce se dispensează perfect de reflecţie. Niciodată orgasmul n-a fost un eveniment filozofic.

*

Dependenţa mea de climat mă va împiedica să cred vreodată în autonomia voinţei. Meteorologia hotărăşte nuanţa gîndurilor mele. Sînt un determinist de cea mai joasă speţă — dar ce pot să fac? Cînd uit că am un trup, încep să cred în libertate; încetez să mai cred în ea de îndată ce trupul mă cheamă la ordine şi îmi impune mizeriile şi toanele lui. Montesquieu a nimerit-o aici: «Fericirea sau nefericirea constau într-o anume dispoziţie a organelor.»

*

Dacă realizam ce mi-am propus, eram oare astăzi mai mulţumit? Cu siguranţă că nu. Pornit la drum lung, spre marginile eului meu, am început, cu timpul, să mă îndoiesc de misiunea mea şi de orice misiune.

*

În general, ne aprindem pentru o fiinţă sau pentru o idee sub imperiul unei porniri sinucigaşe. Asta spune multe despre esenţa iubirii şi a fanatismului!

*

Cea mai mare piedică în calea izbăvirii este nevoia de eşec.

*

A cunoaşte în mod obişnuit înseamnă să-ţi pierzi o anume iluzie; a cunoaşte în chip absolut Înseamnă să te vindeci de toate iluziile. Iluminarea reprezintă un pas mai departe: e certitudinea că de-acum înainte nu vei mai fi amăgit niciodată, e o ultimă privire asupra iluziei.

*

Mă chinui să-mi închipui cosmosul fără ... mine. Noroc că mai există şi moartea, pentru a compensa prea slabele puteri ale imaginaţiei mele.

*

Metehnele noastre nefiind accidente de suprafaţă, ci însuşi fondul naturii noastre, nu ni le putem corecta fără s-o deformăm, fără s-o stricăm şi mai mult.

*

Nimic mai demodat decît revolta — cea mai *vie*, adică, dintre reacţiile noastre.

*

Nu cred să existe, în toată opera lui Marx, o singură meditaţie *dezinteresata* asupra morţii.

...E ceea ce-mi spuneam în faţa mormîntului său, la Highgate.

*

Acest poet practică *fulgurantul*.

*

Mai curînd mi-aş da viaţa decît să fiu cuiva *necesar*.

*

În mitologia vedică, oricine se înalţă prin cunoaştere tulbură tihna cerului. Zeii, mereu la pîndă, trăiesc cu spaimă că vor fi întrecuţi.

Ce altceva făcea Patronul *Genezei*? Nu-l pîndea oare pe om pentru că se temea de el? Pentru că vedea în el un rival?

Înţelegem, în aceste condiţii, dorinţa marilor mistici de a fugi de, Dumnezeu, de limitele şi mizeriile lui, pentru a se nemărgini în Deitate.

*

Murind, devii stăpînul lumii.

*

Cînd te-ai lecuit de o pasiune, ţi se pare atît de absurd să te mai aprinzi pentru o fiinţă, că nu-ţi imaginezi pe nimeni, nici măcar o insectă, care să nu fie cufundat în decepţie.

*

Misiunea mea e să văd lucrurile aşa cum sînt. Exact contrariul unei misiuni ...

*

Să vii dintr-un ţinut unde ratarea era o obligaţie şi unde «Nu

m-am putut realiza» era laitmotivul oricărei confidenţe...

*

Nu există soartă cu care-aş fi putut să mă împac. Eram făcut să exist înainte de a mă naşte sau după ce voi fi murit — oricînd, dar nu în timpul existenţei mele.

*

Nopţi cînd te convingi că toţi au părăsit acest univers, chiar şi morţii, şi că ai rămas, aici, ultima fiinţă vie, ultima fantomă.

*

Pentru a te înălţa la compasiune, trebuie să împingi obsesia de sine pînă la saturaţie, pînă la greaţă, acest paroxism al dezgustului fiind un semn de sănătate, o condiţie necesară ca să vezi dincolo de propriile-ţi frămîntări şi necazuri.

*

Nicăieri ceva adevărat; peste tot simulacre, de la care n-ar trebui să aşteptăm nimic. Atunci de ce am spori o decepţie iniţială cu toate celelalte decepţii ce vin şi o confirmă, cu regularitate diabolică, zi după zi?

*

«Sfîntul Duh nu e sceptic», ne învaţă Luther.
Nu oricine poate să fie, şi e mare păcat.

*

Aflată mereu în slujba cunoaşterii, deprimarea ne dezvăluie cealaltă parte, umbra lăuntrică a fiinţelor şi lucrurilor. De unde sentimentul de infailibilitate pe care ni-l dă.

*

Trecerea pură a timpului, timpul nud, redus la o curgere esenţială, fără discontinuitatea clipelor, o percepem doar în nopţile albe. Totul dispare. Liniştea pătrunde peste tot. Ascultăm, nu auzim nimic. Simţurile nu se mai îndreaptă spre exterior. Spre ce exterior? Sîntem sorbiţi şi tot ce rămîne e această trecere pură prin noi, care este noi, şi care nu se va sfîrşi decît o dată cu somnul ori cu zorile.

*

Seriozitatea nu intră în definiţia existenţei, tragicul da, căci implică ideea de aventură, de catastrofă gratuită, în vreme ce seriozitatea presupune un ţel. Or, marea originalitate a existenţei e tocmai de a nu avea nici unul.

*

Cînd iubeşti pe cineva, ai vrea să-l lovească o mare nenorocire ca să-i poţi fi şi mai apropiat.

*

Să nu mai fi ispitit decît de ce e dincolo de ... extreme.

*

Dacă mi-aş asculta întîia pornire, toată ziua aş scrie scrisori cu injurii şi scrisori de adio.

*

A avut necuviinţa să moară.

Într-adevăr, în moarte există ceva indecent. Acest aspect, firește, e ultimul care ne trece prin minte.

*

Am irosit multe ceasuri meditînd la ceea ce mi se părea că merită aprofundat cu deosebire: la deşertăciunea a toate cele, la ceea ce nu merită nici măcar o clipă de reflecţie, căci nu văd

ce-ar mai fi de spus pentru sau contra evidenţei înseşi.

*

Între bărbaţi şi femei prefer femeile, pentru că au asupra primilor avantajul de-a fi mai dezechilibrate, deci mai complicate, mai perspicace şi mai cinice, fără să mai vorbesc de acea superioritate misterioasă pe care o conferă o sclavie milenară.

*

Ahmatovei, ca şi lui Gogol, nu-i plăcea să posede nimic. Ea împărţea cadourile pe care le primea şi care puteau fi regăsite la alţii după cîteva zile. Această trăsătură aminteşte de apucăturile nomazilor, constrînşi la provizorat de nevoie şi prin vocaţie. Joseph de Maistre citează cazul unui prinţ rus, prieten de-al lui, care se culca la nimereală în palatul său, neavînd, ca să spun aşa, un pat *fix*, căci trăia cu sentimentul că-i doar în trecere prin propria-i casă, că doar poposeşte în ea aşteptînd s-o pornească din loc.

...Cînd estul Europei oferă asemenea modele de detaşare, de ce le-am mai căuta în India sau aiurea?

*

Scrisorile pe care le primim şi-n care nu e vorba decît de lupte interioare şi căutări metafizice devin, în scurtă vreme, obositoare. În orice, e nevoie de o componentă *meschină* ca să avem senzaţia realităţii. Dacă îngerii ar începe să scrie, ei ar fi — cu excepţia celor căzuţi — ilizibili. *Puritatea* e greu de digerat pentru că este incompatibilă cu inspiraţia.

*

În plină stradă, fulgerat deodată de «misterul » Timpului, mi-am spus că Sfîntul Augustin avea dreptate să atace asemenea temă adresîndu-se direct lui Dumnezeu: cu cine altul s-o discute?

*

Aş fi putut să exprim tot ce mă frămîntă dacă n-aş fi purtat stigmatul de a nu fi muzician.

*

Frămîntat de nelinişti esenţiale, mă lungisem după-amiaza în pat, poziţie ideală pentru a medita la Nirvana *fără rest,* fără cea mai mică urmă a unui eu — această piedică în calea izbăvirii, a stării de non-gîndire. Sentiment de stingere euforică mai întîi, apoi stingere euforică pură, fără sentiment. Mă credeam în pragul ultimei faze; dar n-a fost decît parodie, alunecare în toropeala, în hăul. .. siestei.

*

După tradiţia evreiască, Tora — operă a lui Dumnezeu — precedă lumea cu două mii de ani. N-a existat vreun alt popor care să aibă o atît de bună părere despre sine. Să atribuie cărţii sale sfinte asemenea vechime, să creadă că datează de dinainte de *Fiat lux*!

Aşa se creează un destin.

*

Deschizînd o antologie de texte religioase, dau dintru început peste această frază a lui Buddha: «Nici un obiect nu merită să fie dorit.» — Am închis cartea pe loc, căci, după asta, ce să mai citeşti?

*

Cu cît îmbătrînim, cu atît avem mai puţin caracter. De fiecare dată cînd reuşim să avem, sîntem jenaţi, părem stingheriţi. Iată de ce nu ne simţim în apele noastre în faţa celor ce *emană* convingere.

*

Şansa de a fi cunoscut îndeaproape pe un gascon, unul adevărat. Nu l-am văzut — pe cel la care mă gîndesc — descurajat vreodată. Îmi anunţa ca pe nişte triumfuri toate nenorocirile lui, nenorociri patente. Nu-l separa de Don Quijote decît o distanţă infimă. Încerca totuşi, din cînd în cînd, să fie realist, însă eforturile lui erau în van. A rămas pînă la capăt un veleitar al decepţiei.

*

Dacă-mi ascultam pornirile, astăzi eram nebun sau spînzurat.

*

Am remarcat că la capătul oricărei zguduiri lăuntrice gîndurile mele, după un scurt elan, iau o întorsătură jalnică şi chiar grotescă. Aşa s-a întîmplat mereu cu crizele mele, decisive sau nu. De îndată ce faci un salt în afara vieţii, viaţa se răzbună şi te aduce iarăşi la nivelul ei.

*

Mi-e imposibil să ştiu dacă mă iau sau nu în serios. Drama detaşării este că nu-i poţi măsura progresul. Înaintezi într-un deşert şi nu ştii niciodată unde ai ajuns.

*

Făcusem cale lungă în căutarea soarelui, iar soarele, cînd l-am găsit în sfîrşit, mi-era ostil. Ce-ar fi să mă arunc din înaltul falezei? În timp ce făceam consideraţii nu tocmai senine, privind pinii, stîncile, valurile, am simţit brusc în ce măsură sînt înlănţuit de acest splendid univers blestemat.

*

Greşim grav neacordînd untului decît un statut minor, cu mult mai prejos decît cel al angoasei. De fapt este mai virulent decît ea, dar îi displac manifestările pe care le-ndrăgeşte

angoasa. Mai modest şi totuşi mai pustiitor, urîtul te poate cuprinde în orice moment, pe cînd ea, distantă, se păstrează pentru marile ocazii.

*

Vine aici ca turist şi de fiecare dată îl întîlnesc întîmplător. Acum, deosebit de volubil, îmi mărturiseşte că se simte minunat, că are o senzaţie de bine de care este conştient în permanenţă. Îi răspund că sănătatea lui mi se pare suspectă, că nu-i normal să simţi necontenit că o posezi, că niciodată adevărata sănătate nu se face *simţită*. Starea dumneavoastră ar trebui să vă pună pe gînduri, i-am spus înainte de a-l părăsi.

Inutil să adaug că nu l-am mai întîlnit după aceea.

*

La cea mai mică supărare şi, cu atît mai mult, la cea mai neînsemnată mîhnire, trebuie să alergi la cimitirul cel mai apropiat, care-ţi va dărui pe loc un calm ce zadarnic l-ai căuta în altă parte. Un leac-minune, unicul de altfel.

*

Regretul, transmigraţie în sens invers, făcîndu-ne să retrăim după dorinţă viaţa, ne dă iluzia că am trăit mai multe.

*

Slăbiciunea mea pentru Talleyrand. — Cînd ai practicat cinismul doar în vorbe, ai toată admiraţia pentru cel ce l-a tradus, cu strălucire, în faptă.

*

Dacă un guvern ar decreta în plină vară că vacanţa se prelungeşte la nesfîrşit şi că, sub pedeapsa cu moartea, nimeni nu poate părăsi paradisul în care huzureşte, ar urma sinucideri în masă şi măceluri fără precedent.

*

Fericirea şi nefericirea mă fac deopotrivă de nefericit. Atunci de ce, uneori, mi se întîmplă s-o prefer pe prima?

*

Profunzimea unei pasiuni se măsoară după sentimentele josnice pe care le conţine şi care-i garantează intensitatea şi durata.

*

Moartea, *portretistă mediocră* după spusa lui Goethe, ar da chipurilor un aer fals, neautentic; cu siguranţă că el n-ar fi asimilat-o, precum Novalis, cu principiul ce «romantizează» viaţa.

Să menţionăm în apărarea lui că, trăind cincizeci de ani mai mult decît autorul *Imnelor către noapte*, a avut tot timpul pentru a-şi pierde iluziile despre moarte.

*

În tren, o femeie între două vîrste şi de o anume distincţie; alături de ea, un idiot, fiul ei, de vreo treizeci de ani, care din timp în timp îi lua braţul şi depunea pe el o sărutare apăsată, apoi o privea tîmp. Femeia avea un aer fericit şi surîdea.

Nu ştiam ce poate fi aceea o curiozitate *înmărmurită*. Acum ştiu — pentru c-am încercat-o în faţa acestui spectacol. O nouă varietate de stupoare mi se revelase.

*

Muzica există doar atîta timp cît durează audiţia, iar Dumnezeu atît cit ţine extazul.

Arta supremă şi fiinţa supremă au în comun faptul că depinde de noi pe de-a-ntregul.

*

Pentru unii, pentru cei mai mulţi de fapt, muzica este reconfortantă şi mîngîietoare; pentru alţii este dizolvantul dorit, un mijloc nesperat de a se nimici, de a se scufunda o dată cu tot ce e mai bun în ei.

*

Să te rupi de zeii, de străbunii tăi, de limba şi de ţara ta, să te rupi pur şi simplu este neîndoielnic o încercare cumplită, dar este şi o încercare exaltantă, pe care o caută lacom transfugul şi, mai mult încă, trădătorul.

*

Din tot ce ne face să suferim, nimic nu ne dă, ca decepţia, senzaţia că ne apropiem în sfîrşit de Real.

*

Din clipa în care începi să decazi, în loc să te întristezi pentru asta, ar trebui să revendici dreptul de-a nu mai fi tu însuţi.

*

Putem obţine aproape orice, dar nu şi ceea ce rîvnim în taină. Desigur, e drept ca tot ceea ce preţuim mai mult să fie de neatins, ca partea esenţială a eului şi destinului nostru să rămînă ascunsă şi neîmplinită. Providenţa a întocmit bine lucrurile: să profităm cu toţii de prestigiul legat de dezastrele lăuntrice şi să fim mîndri de ele.

*

Potrivit *Zoharului*, Dumnezeu l-a creat pe om pentru ca acesta să rămînă identic cu sine şi în acelaşi scop l-a sfătuit să fie credincios Pomului Vieţii. Omul Însă a preferat celălalt pom, aflat în «regiune a variaţiilor». Căderea sa? — Nebunie a schimbării, fruct al curiozităţii, acest izvor al tuturor nenorocirilor. — Şi astfel, ceea ce la primul dintre noi n-a fost

decît capriciu avea să devină *lege* pentru noi toţi.

*

Intră un strop de milă în orice formă de ataşament, în iubire şi chiar în prietenie — nu şi în admiraţie, totuşi.

*

Să ieşi din viaţă teafăr şi nevătămat — s-ar putea întîmpla şi asta, dar e sigur că nu se întîmplă niciodată.

*

O nenorocire prea recentă are dezavantajul că ne împiedică să-i observăm şi părţile bune.

*

Cei care, în secolul trecut, au vorbit cel mai bine despre iubire şi despre muzică au fost Schopenhauer şi Nietzsche. Totuşi, şi unul şi celălalt frecventaseră numai bordeluri, iar în materie de muzicieni primul se dădea în vînt după Rossini, iar al doilea după Bizet.

*

Întîlnindu-l pe L. din întîmplare, i-am spus că rivalitatea dintre sfinţi e cea mai îndîrjită, dar şi cea mai ascunsă dintre toate. Mi-a cerut să-i dau nişte exemple: n-am găsit nici unul pe moment şi nu găsesc nici acum. Cu toate astea, faptul îmi pare învederat ...

*

Conştiinţa: sumă a neliniştilor noastre din clipa naşterii şi pînă în prezent. Neliniştile s-au risipit; conştiinţa rămîne — dar şi-a pierdut rădăcinile..., ba chiar le ignoră.

*

Melancolia se hrăneşte din ea însăşi, si de aceea nu se poate primeni.

*

În Talmud, o afirmaţie stupefiantă: «Cu cît există mai mulţi oameni, cu-atît există mai multe imagini ale divinului în natură.»

Poate aşa era atunci cînd a fost făcută remarca; astăzi ea este infirmată de tot ce vedem şi va fi şi mai mult, de tot ce vom vedea.

*

Speram să pot fi mator în viaţa aceasta la dispariţia speciei noastre. Dar zeii mi-au fost potrivnici.

*

Sînt fericit doar cînd mă gîndesc la renunţare şi mă pregătesc pentru ea. Restul e amărăciune şi zbucium. Să renunţi nu-i lucru uşor. Totuşi, ajunge să aspiri la renunţare ca să te simţi deja mai împăcat. Să aspiri la ea? Pînă şi simplul fapt de-a te gîndi la ea îţi dă iluzia că eşti altul, iar această iluzie este o victorie, cea mai măgulitoare, dar şi cea mai amăgitoare.

*

Nimeni nu avea ca el simţul jocului universal. De fiecare dată cînd făceam aluzie la asta, îmi cita, cu un surîs complice, cuvîntul sanscrit *līlā*, gratuitatea absolută după Vedānta, creaţie a lumii din amuzament divin. Ce-am mai rîs împreună de toate! Iar acum iată-l, cel mai jovial dintre dezamăgiţi, aruncat în groapă din propria-i vină, pentru că, o singură dată, a catadicsit să ia neantul în serios.

În faţa Clipelor

Nu prin geniu, ci prin suferinţă, numai prin ea încetezi să fii

o marionetă.

*

Cînd cazi sub vraja morţii, totul se petrece ca şi cum ai fi cunoscut-o într-o existenţă anterioară, iar acum ai fi nerăbdător s-o regăseşti cît mai curînd.

*

Din clipa-n care-l bănuiţi pe careva de cea mai mică slăbiciune pentru Viitor, să ştiţi că suspectul cunoaşte multe adrese de psihiatri.

*

«Adevărurile dumitale sînt sufocate.» — «*Sînt sufocante pentru dumneata*», i-am replicat pe dată acelui nevinovat.

Îmi venea de fapt să adaug: «Ca şi pentru mine», în loc să fac pe grozavul.

*

Omul nu e mulţumit că este om. Dar nu ştie *la ce* să revină şi nici cum să reintegreze o stare ce nu i-a lăsat vreo amintire distinctă. Nostalgia acelei stări constituie fondul fiinţei sale şi este puntea dintre el şi ceea ce, în el, rămîne din vîrsta lui străveche.

*

În biserica pustie, organistul exersa. Nimeni altcineva în jur, doar o pisică ce-mi dădea tîrcoale... Zelul lui m-a cutremurat: chinuitoarele întrebări dintotdeauna mă asaltară. Răspunsul orgii nu mi s-a părut mulţumitor, dar, în starea în care mă aflam, era totuşi un răspuns.

*

Fiinţa sinceră in chip absolut — mai putem incă să ne-o

imaginăm — ar fi aceea care, nici măcar o clipă, n-ar căuta refugiu în eufemism.

*

Fără rival în cultul Detaşării, am rîvnit-o frenetic, astfel incît, cu cît vroiam mai mult s-o ating, cu-atît mă depărtam de ea. Derută meritată pentru cel ce urmăreşte un ţel contra firii sale.

*

Ieşim dintr-o criză ca să intrăm în alta. Această observaţie e fără consecinţe practice şi nu împiedică pe nimeni să-şi împlinească destinul, adică să ajungă la criza integrală.

*

Anxietatea, departe de a fi urmarea unui dezechilibru nervos, se sprijină pe însăşi structura lumii acesteia şi nu văd de ce n-am fi anxioşi în permanenţă, de vreme ce însuşi timpul nu e decît anxietate în plină expansiune, o anxietate căreia nu-i desluşim nici începutul, nici sfîrşitul, o anxietate veşnic biruitoare.

*

Sub un cer mohorît pînă la lacrimi, două păsări, indiferente la decorul lugubru, se drăgostesc... Exuberanţa lor, atît de evidentă, este mai aptă să reabiliteze un instinct vlăguit decît toată literatura erotică.

*

Lacrimile de admiraţie — singura scuză a acestui univers, de vreme ce tot îi trebuie una.

*

Din solidaritate cu un prieten ce tocmai murise, am închis ochii şi m-am lăsat în voia acelui semi-haos de dinaintea

somnului. După cîteva minute, am crezut că percep acea realitate infinitezimală ce încă ne leagă de conştiinţă. Eram în pragul sfîrşitului? O clipă mai apoi mă găseam în fundul unui hău, fără să simt nici cea mai mică spaimă. Să fie deci atît de simplu să nu mai exişti? Cu siguranţă, dacă moartea n-ar fi decît o experienţă, dar moartea este însăşi Experienţa. Ce idee, de altfel, să te *joci* cu un fenomen ce are loc doar o singură dată! Nu se experimentează unicul.

*

Cu cît ai suferit mai mult, cu atît revendici mai puţin. A protesta e semn că nu ai străbătut nici un infern.

*

Ca şi cum nu aveam destule necazuri, iată că-mi vin pe cap şi cele de care vom fi avut parte pe vremea cavernelor.

*

Te urăşti pentru că nu poţi uita de tine, pentru că nu te poţi gîndi la altceva. Este inevitabil ca această preferinţă acaparatoare să te irite şi să încerci să i te împotriveşti. Pentru a reuşi însă, ura de sine e stratagema cea mai puţin eficace.

*

Muzica este o iluzie ce le răscumpără pe toate celelalte. (Dacă *iluzie* ar fi un cuvînt sortit să dispară, mă-ntreb ce s-ar alege din mine.)

*

Nu-i este dat nimănui, cît tip păstrează o stare de neutralitate, să simtă pulsaţia Timpului. Pentru a izbuti e nevoie de o nelinişte sui-generis, privilegiu venit nu se ştie de unde.

*

Dacă ai întrezărit vacuitatea şi ai consacrat *sūnyatei* un cult rînd pe rînd făţiş şi clandestin, nu ai putea să te înfeudezi unui dumnezeu lamentabil, incarnat, ipostaziat. Pe de altă parte, despuierea de orice prezenţă, de orice contaminare umană, izgonirea ideii înseşi de eu face cu neputinţă orice cult, care implică obligatoriu o brumă de supremaţie individuală. Căci, după cum spune un imn din Mahāyāna, «dacă toate lucrurile sînt vide, cine e celebrat şi de cine?»

*

Somnul, mai mult decît timpul, este antidotul mîhnirii. Insomnia, în schimb, care amplifică cea mai măruntă supărare şi o preschimbă în lovitură a sorţii, ne veghează rănile şi nu le lasă să se ofilească.

*

În loc să fiu atent la chipul trecătorilor, le-am privit picioarele: toţi apucaţii aceia se reduceau la nişte paşi ce se grăbeau — către ce? Şi mi s-a părut evident că menirea noastră e să călcăm ţărîna în căutarea unui mister frivol.

*

După ani şi ani, mă întîlnesc cu un prieten. Primul lucru pe care mi-l povesteşte: făcîndu-şi mai de mult un stoc de otrăvuri, n-a izbutit totuşi să se sinucidă, neştiind pentru care din ele să opteze ...

*

Nu-ţi subminezi motivele de a trăi fără să ţi le subminezi totodată şi pe acelea de a *scrie*.

*

Non-realitatea — o evidenţă pe care-o uit şi-o redescopăr în fiecare zi. Această comedie se confundă cu existenţa mea într-o

asemenea măsură, încît nu reuşesc să le disociez. De ce această reluare bufonă, de ce această farsă?

Şi totuşi nu e o farsă, căci datorită ei mă număr printre cei vii sau par a face parte dintre ei.

*

Chiar înainte de a decădea făţiş, orice individ, în calitatea lui de individ, e deja decăzut şi la antipodul modelului său originar.

*

Cum se face că faptul de a nu fi existat, că absenţa colosală ce precedă naşterea nu pare să deranjeze pe nimeni, şi chiar dacă îl tulbură pe careva, nu-l tulbură peste măsură?

*

Potrivit unui înţelept chinez, trecînd în revistă vicisitudinile unei vieţi centenare, nu s-ar putea alege din ea mai mult de-o oră de fericire.

. . . Dacă toţi exagerează, de ce înţelepţii ar face excepţie?

*

Mi-ar plăcea să uit *totul* şi să mă trezesc în lumina de dinaintea clipelor.

*

Melancolia răscumpără acest univers, deşi tot ea ne desparte de el.

*

Să-ţi fi petrecut tinereţea la temperatura demiurgiei.

*

După cîte decepţii vine amărăciunea? — După una sau după o mie, în funcţie de subiect.

*

Să concepi actul gîndirii ca pe o baie de venin, ca pe un divertisment de viperă elegiacă.

*

Dumnezeu este fiinţa condiţionată prin excelenţă, sclavul sclavilor, prizonier al atributelor sale, a ceea ce el este. Omul, din contră, dispune de o anume libertate în măsura în care nu există, în măsura în care, neposedînd decît o existenţă de împrumut, se agită în pseudorealitatea lui.

*

Pentru a se afirma, viaţa a dat dovadă de o rară ingeniozitate; pentru a se nega, la fel. Ce de mijloace a putut să născocească spre a se nimici! Moartea e de departe marea ei găselniţă, uluitoarea ei izbîndă.

*

Norii treceau grăbiţi. În liniştea nopţii, ai fi putut să le auzi rostogolirea. Pentru ce sîntem aici? Ce sens poate avea prezenţa noastră infimă? Întrebare fără răspuns, la care totuşi am răspuns spontan, fără să stau o clipă pe gînduri şi fără să roşesc pentru vădita banalitate a spuselor mele: «Sîntem aici ca să ne chinuim, pentru atît şi nimic altceva.»

*

Dacă mi s-ar fi spus că timpul, ca şi tot restul, urmează să mă părăsească, n-aş fi încercat un sentiment de frică, nici de regret şi nici de bucurie. Detaşare perfectă. Orice accent personal dispăruse din ceea ce credeam că mai simt, însă de fapt nu mai simţeam nimic, supravieţuiam propriilor mele senzaţii, şi cu toate acestea nu eram un spectru — eram cît se

poate de viu, dar într-un fel cum eşti arareori, cum eşti doar o singură dată.

*

Să-i aprofundezi pe Părinţii Deşertului şi totuşi să te laşi tulburat de ultimele ştiri! În primele veacuri ale erei noastre, m-aş fi numărat printre sihaştrii despre care s-a spus că, după un timp, «oboseau să-l caute pe Dumnezeu».

*

Deşi ne-am născut prea tîrziu, vom fi pizmuiţi de succesorii noştri imediaţi şi, mai mult încă, de cei îndepărtaţi. În ochii lor, vom avea statut de privilegiaţi, şi pe bună dreptate, căci interesul orişicui e să se ţină cît mai departe de viitor.

*

Să nu intre nimeni aici dacă a petrecut fie şi o singură zi la adăpost de stupoare!

*

Locul nostru e undeva între fiinţă şi non-fiinţă, între două ficţiuni.

*

Celalalt, trebuie s-o mărturisim, ne pare un halucinat. Nu-l ascultăm decît pînă la un punct. După aceea, inevitabil, bate cîmpii, căci pînă şi neliniştile lui cele mai legitime ne par lipsite de temei şi inexplicabile.

*

Să nu cerem niciodată de la limbaj un efort prea mare pentru capacitatea lui firească, în orice caz să nu-l forţăm la maximum. Să evităm supralicitarea cuvintelor, de teamă că, istovite, n-or să mai poată căra povara unui sens.

*

Nu există gînd mai dizolvant, nici mai aducător de pace decît gîndul morţii. Din cauza acestei duble calităţi, probabil îl rumegăm pînă ce nu ne mai putem lipsi de el. Ce noroc să găsim, înlăuntrul aceleiaşi clipe, o otravă şi un leac, o revelaţie care ucide şi dă viaţă, un venin fortifiant!

*

După *Variaţiunile Goldberg* — muzică «superesenţială», ca să folosim jargonul mistic — închidem ochii, abandonîndu-ne ecoului ce l-au iscat în noi. Nu mai există nimic, decît o plenitudine *fără conţinut* care-i singurul mod de a atinge Supremul.

*

Ca să ajungi la izbăvire, trebuie să crezi că totul e real sau, dimpotrivă, că nimic nu e. Dar noi nu desluşim decît *grade* de realitate: lucrurile ne par mai mult sau mai puţin reale, mai mult sau mai puţin existente. Şi astfel nu ştim niciodată unde am ajuns.

*

Seriozitatea nu-i cîtuşi de puţin un atribut al existenţei; tragicul da, căci implică ideea de dezastru gratuit, pe cînd seriozitatea sugerează un minimum de finalitate. Or, farmecul existenţei e tocmai că n-are nici una.

*

A coborî pînă la zeroul suveran care a generat zeroul acesta subaltern din care sîntem făcuţi.

*

Fiecare trece prin criza lui prometeică, iar tot ce face după

aceea constă în a o transforma într-un titlu de glorie sau un motiv de căinţă.

*

A expune un craniu într-o vitrină este deja o provocare; un schelet întreg — un scandal. Chiar dacă l-a privit numai cu coada ochiului, cum va putea nefericitul trecător să-şi vadă mai departe de treburi şi cu ce stare sufletească va merge îndrăgostitul la întîlnire?

Cu atît mai mult, un popas prelungit în faţa ultimei noastre metamorfoze nu va putea decît să descurajeze dorinţa şi delirul.

...Şi astfel, îndepărtîndu-mă, nu-mi rămînea decît să blestem această oroare verticală şi rînjetul său neîntrerupt.

*

«Cînd pasărea somnului a vrut să-şi facă un cuib în lumina ochiului meu, a văzut genele şi i-a fost frică de laţ.»

Cine oare, mai bine decît Ben-al-Hamara, poet arab din Andaluzia, a pătruns misterul insomniei?

*

Acele clipe cînd ajunge o amintire, sau şi mai puţin, ca să aluneci în afara lumii.

*

Să semeni cu alergătorul care s-ar opri în toiul cursei ca să încerce să priceapă ce noimă are goana lui. A medita înseamnă să-ţi recunoşti extenuarea.

*

Formă de reputaţie ispititoare: să-ţi legi numele, ca primul nostru străbun, de o bramburească ce va uimi veacurile.

*

«Ceea ce este nepermanent e durere; ceea ce e durere este non-sine. Ceea ce este non-sine nu-mi aparţine, nu sînt eu aceea, aceea nu este eu.» (*Samyutta Nikāya*)

Ceea ce e durere este non-sine. E greu, e imposibil să fii de acord cu budismul asupra acestui aspect, capital totuşi. Pentru noi durerea este noi înşine, e sine, în cel mai înalt grad. Ce religie bizară! Vede peste tot durere şi în acelaşi timp o declară ireală.

*

Pe chipul lui zeflemeaua pierise. Căci avusese faţă de viaţă un ataşament aproape sordid. Pe chipul celor ce n-au găsit de cuviinţă să se agaţe de ea, înfloreşte un surîs ironic, semn de eliberare şi de triumf. Ei nu merg în neant: îl părăsesc.

*

Totul vine prea tîrziu, totul *e* prea tîrziu.

*

Pînă să aibă necazuri grave cu sănătatea, fusese un savant; după aceea ... a *căzut* în metafizică. Ca să capeţi interes pentru divagaţia esenţială e necesar concursul unor mizerii statornice, avide să se reîmprospăteze.

*

Să fi ridicat toată noaptea munţi cît Himalaia — şi să numeşti asta *somn*.

*

Aş fi dispus la orice sacrificiu ca să mă eliberez de eul ăsta jalnic, care, în chiar această clipă, ocupă în univers un loc la care nici un zeu n-a cutezat să viseze!

*

Ca să mori îţi trebuie nesfîrşită smerenie. Ciudat e că toţi dau dovadă de ea.

*

Aceste valuri, cu vînzoleala şi veşnica lor sporovăială, sînt puse în umbră, în ce priveşte inutilitatea, de agitaţia încă şi mai ineptă a oraşului.

Atunci cînd, închizînd ochii, te laşi copleşit de acest dublu vuiet, te crezi martor la preparativele Creaţiei şi te pierzi rapid în elucubraţii cosmogonice.

Minune a minunilor: nici o pauză între zguduitura dintîi şi stadiul execrabil la care am ajuns.

*

Orice formă de *progres* este o denaturare, în sensul în care *fiinţa* este o denaturare a non-fiinţei.

*

Degeaba ai îndurat insomnii pentru care martirii te-ar invidia; dacă nu ţi-au lăsat nici o urmă pe chip, nimeni n-o să te creadă. Neavînd martori, vei continua să pari un farsor şi, prefăcîndu-te mai bine decît toţi, tu însuţi vei fi cel dintîi dintre complicii incredulilor.

*

Dovada că o faptă generoasă e împotriva firii este că ea provoacă, uneori imediat, alteori după luni sau ani, o jenă pe care nu îndrăznim s-o mărturisim nimănui, nici măcar nouă înşine.

*

O slujbă de înmormîntare: nu se vorbea decît despre *umbră* şi *vis*, despre ţărîna ce se Întoarce în ţărînă. Apoi, abrupt, i se promise răposatului fericire veşnică şi toate celelalte. Atîta inconsecvenţă m-a iritat şi m-a făcut să-i părăsesc şi pe popă, şi

pe defunct.

Îndepărtîndu-mă, nu mi-am putut reprima gîndul că nu sînt cel mai îndreptăţit să-i blamez pe cei care se contrazic atît de flagrant.

*

Ce uşurare să arunci la coş un manuscris, martorul unei febre stinse, al unei frenezii consternante!

*

Azi-dimineaţă am *gîndit*, deci mi-a fugit pămîntul de sub picioare, preţ de vreun sfert de ceas ...

*

Tot ce ne indispune ne permite să ne definim. Fără indispoziţii nu există identitate. Şansa şi neşansa unui organism *conştient*.

*

De-ar fi la fel de uşor să descrii o nenorocire pe cît e s-o trăieşti!

*

Lecţie zilnică de modestie: să ne gîndim, fie şi pentru o clipă, că într-o zi se va vorbi despre *rămăşiţele* noastre.

*

Se tot vorbeşte de bolile voinţei şi se uită că voinţa în sine este suspectă, că nu este *normal* să vrei.

*

După ce am flecărit ore în şir, iată-mă copleşit de vid. De vid şi de ruşine. Nu-i oare indecent să-ţi etalezi secretele, să-ţi

însiri în vorbe însăşi fiinţa, să povesteşti şi să te povesteşti, cîtă vreme cele mai pline clipe din viaţă le-ai cunoscut în timpul tăcerii, în timpul perceperii tăcerii?

*

Adolescent fiind, Turgheniev îşi agăţase în cameră portretul lui Fouquier-Tinville.

Oriunde şi oricînd, tineretul i-a idealizat pe călăi, cu condiţia ca aceştia să fi lovit în numele unei cauze vagi şi grandilocvente.

*

Viaţa şi moartea au, amîndouă, la fel de puţin conţinut. Din nefericire, o aflăm întotdeauna prea tîrziu, cînd asta nu ne mai ajută nici să trăim, nici să murim.

*

Eşti calm, iţi uiţi duşmanul, care în schimb veghează şi aşteaptă. Trebuie totuşi să fii pregătit atunci cînd o să atace. Ai să-l învingi, căci îl va fi slăbit enormul consum de energie care e ura.

*

Din tot ce simţim, nimic nu ne dă impresia de a fi în chiar miezul realului precum crizele de disperare *fără motiv*: pe lîngă ele, totul pare frivol, contrafăcut, lipsit şi de substanţă, şi de interes.

*

Oboseală independentă pe uzura organelor, oboseală atemporală, pentru care nu există paleativ, pe care nici o odihnă — fie şi cea de veci — n-ar putea s-o învingă.

*

Orice ne este benefic, dar nu şi a ne întreba, clipă de clipă, care e sensul faptelor noastre, orice este de preferat singurei întrebări care contează .

*

Ocupîndu-mă pe vremuri de Joseph de Maistre, în loc să explic personajul acumulînd detalii peste detalii ar fi trebuit să amintesc că izbutea să doarmă cel mult trei ore pe noapte. E destul pentru a descifra excesele unui gînditor, sau ale oricui. Am omis totuşi să semnalez acest lucru. Omisiune de neiertat, cu atît mai mult cu cît oamenii se împart în *cei care dorm* şi *cei care veghează*, două tipuri de fiinţe în veci diferite, ce n-au în comun decît aspectul fizic.

*

Am răsufla în fine mai uşor dacă-ntr-o bună dimineaţă am fi înştiinţaţi că aproape toţi semenii noştri s-au volatilizat ca prin minune.

*

Îţi trebuie puternice înclinaţii religioase ca să poţi rosti cu convingere cuvîntul *a fi*, trebuie *să crezi* ca să spui despre un lucru sau despre cineva că este, pur şi simplu.

*

Orice anotimp e un chin: natura nu se schimbă şi nu se primeneşte decît spre a ne *lovi*.

*

La originea fiecărui gînd, oricît de neînsemnat, se conturează un uşor dezechilibru. Ce să mai spui atunci de cel care a generat însăşi gîndirea?

*

În societăţile primitive, bătrînii sînt mătrăşiţi puţin cam prea repede; în schimb, în societăţile civilizate li se caută-n coarne şi sînt îndopaţi. Viitorul, nu încape vreo îndoială, va reţine doar primul model.

*

Degeaba părăseşti o credinţă religioasă ori politică, vei păstra îndîrjirea şi intoleranţa ce te-au împins s-o adopţi. Vei fi şi mai departe furios, dar furia ta va fi îndreptată împotriva credinţei părăsite; fanatismul, intim legat de esenţa ta, va dăinui în ea independent de convingerile pe care le poţi susţine sau respinge. Fondul, fondul fiinţei tale rămîne acelaşi, şi nu schimbîndu-ţi părerile vei izbuti să-l modifici.

*

Zoharul te pune în Încurcătură: dacă o fi cum spune el, săracul se înfăţişează Domnului doar cu sufletul său, pe cînd ceilalţi numai cu trupul.

Fiindu-ţi cu neputinţă să te pronunţi, cel mai bun lucru e să mai aştepţi.

*

A nu confunda talentul cu verva. Cel mai adesea, verva e apanajul fanfaronului.

Pe de altă parte, fără ea cum să dai gust adevărurilor şi erorilor?

*

În fiecare clipă sînt uluit că mă găsesc exact în clipa aceea.

*

Din zecile de vise pe care le visăm, doar unul este semnificativ, dac-o fi şi acela! Restul — deşeuri, literatură simplistă sau vomitivă, fantasme de geniu debil.

Visele ce se lungesc dovedesc lipsa de imaginaţie a

«visătorului», care nu ştie cum să le încheie, se chinuie fără succes să găsească un deznodământ, exact ca la teatru, unde autorul născoceşte noi peripeţii, neştiind cum şi unde să se oprească.

*

Necazurile sau, mai curînd, bolile mele duc o politică de care sînt depăşit. Uneori se pun de acord şi înaintează împreună, alteori fiecare îşi urmează calea, foarte adesea se înfruntă, dar, fie că se-nţeleg, fie că se sfădesc, se poartă ca şi cum manevrele lor nu m-ar privi şi pe mine, ca şi cum n-aş fi decît spectatorul lor buimăcit.

*

Important pentru noi e doar ceea ce n-am făptuit, ceea ce nu puteam făptui, astfel încît dintr-o viaţă rămîne doar ceea ce nu va fi fost.

*

Să visezi o operaţie de demolare ce n-ar cruţa nici una din urmele big-bangului originar.

Exasperări

Lacul Soustons, ora două după-amiază. Vîsleam. Deodată, fulgerat de o reminiscenţă de vocabular: *All is of no avail* (nimic nu serveşte la nimic). Să fi fost singur, mă aruncam pe dată în apă. Niciodată n-am simţit cu asemenea violenţă nevoia să termin cu toate.

*

Să devorezi biografie după biografie ca să te convingi şi mai bine de zădărnicia oricărei făptuiri, a oricărui destin.

*

Nimeresc peste X. Aş fi dat orice pe lume ca să nu-l mai întîlnesc vreodată. Să fii nevoit să suporţi asemenea specimene! Vorbea, iar eu eram nemîngîiat că nu mi-e dată puterea supranaturală ce ne-ar putea spulbera instantaneu pe amîndoi.

*

La ce slujeşte trupul acesta, dacă nu să ne explice înţelesul cuvîntului *torţionar*?

*

Un simţ acut al ridicolului face anevoioasă, ba chiar imposibilă cea mai neînsemnată făptuire. Ferice de cei ce nu-l au! Providenţa i-a ocrotit.

*

La o expoziţie de artă orientală, un Brahma cu mai multe feţe, buimac, mohorît, abrutizat în ultimul hal.
E postura în care îmi place să-l văd înfăţişat pe zeul zeilor.

*

Sătul de toţi. Dar îmi place să rîd. Iar să rîd de unul singur nu pot.

*

Cum niciodată n-am ştiut ce caut pe lumea aceasta, aş vrea să-l întîlnesc pe cel ce ar putea să-mi spună ce caută el însuşi aici.

*

Întrebat de ce-s atît de fericiţi călugării care îl însoţeau, Buddha răspunse că sînt astfel pentru că nu gîndesc nici la trecut, nici la viitor. Ne întunecăm, într-adevăr, cînd ne gîndim la unul sau la celălalt şi ne întunecăm de tot cînd ne gîndim la

amîndouă.

*

Leac împotriva dezolării: să închizi ochii timp îndelungat, ca să uiţi lumina şi tot ce dezvăluie ea.

*

Cînd un scriitor se deghizează în filozof, putem fi siguri c-o face pentru a camufla o mulţime de lipsuri. *Ideea*, un paravan ce nu ascunde nimic.

*

Ochii se aprind brusc — şi de admiraţie, şi de invidie. Cum să distingi una de cealaltă la cei de care nu eşti sigur?

*

Mă sună-n toiul nopţii ca să mă anunţe că nu poate dormi. K ţin o adevărată prelegere despre acest soi de nenorocire care, de fapt, este nenorocirea însăşi. Sînt, la sfîrşit, atît de mulţumit de isprava mea, încît revin în pat ca un erou, mîndru să înfrunt orele ce-mi ră^mîn pină la ziuă.

*

A publica o carte comportă acelaşi gen de neplăceri ca o căsătorie sau o ^mormîntare.

*

N-ar trebui să scriem niciodată despre nimeni. Sînt atît de convins de asta, încît, de fiecare dată cînd ajung s-o fac, primul meu gînd e să-l atac, *chiar dacă îl admir*, pe cel despre care am de vorbit.

*

«Şi văzu Dumnezeu că lumina este bună.»

E şi părerea oamenilor, cu excepţia celor fără somn, pentru care lumina este o agresiune, un nou infern, mai crunt decît acela al nopţii.

*

Vine o vreme cînd însăşi negaţia îşi pierde strălucirea şi, hîrbuită, ajunge, ca şi evidenţele, la lada de gunoi.

*

După Louis de Broglie, ar exista o legătură între «a fi om de spirit» şi a face descoperiri ştiinţifice, spirit însemnînd aici capacitatea «de a stabili instantaneu relaţii neaşteptate».

Dacă ar fi aşa, germanii ar fi incapabili să inoveze în materie de ştiinţă. Swift se mira deja că un popor de mocofani poate avea la activ atîtea invenţii. Dar facultatea de a inventa presupune mai puţin ascuţime de minte cît stăruinţă, puterea de-a aprofunda, de a scormoni, de a insista ... Scînteia se aprinde din perseverenţă.

Nimic nu este searbăd pentru cel atins de mania aprofundării. Imun la plictis, el se va apleca la nesfîrşit asupra oricărui subiect, fără să-şi cruţe, dacă-i scriitor, cititorii, fără măcar să catadicsească, dacă e filozof, să-i ia în considerare.

*

Îi povestesc unui psihanalist american cum, pe domeniul unei prietene, îndîrjindu-mă să tai crăcile uscate ale unui secvoia (asta fiind o pasiune a mea), am tras o căzătură ce putea să-mi fie fatală. «— Nu ca să-l cureţi de crengi te-ai îndîrjit contra lui, ci ca să-l pedepseşti că trăieşte mai mult decît dumneata. Îl duşmăneai pentru că o să-ţi supravieţuiască, iar dorinţa secretă era să te răzbuni pe el despuindu-l de crengi.»

...Uite-aşa te scîrbeşti pentru totdeauna de orice explicaţie *profundă*.

*

Un alt yankeu, profesor acesta, se plîngea că nu ştie ce subiect să aleagă pentru viitorul său curs. «— De ce nu haosul şi farmecul lui? — Nu ştiu absolut nimic despre asta. E un soi de vrajă care nu m-a prins niciodată», mi-a răspuns el.

Mai uşor te înţelegi cu un monstru decît cu contrariul unui monstru.

*

Îi citeam *Corabia beată* unui ins care n-o cunoştea şi care de altfel era străin de poezie.

«Chestia asta ai zice că vine din terţiar» — fu comentariul lui la sfîrşitul lecturii. Asta da judecată!

*

P.Ţ.* — Un geniu desăvîrşit. Frenezie orală din silă ori neputinţă de a scrie. Risipite prin Balcani, mii şi mii de vorbe de duh pierdute pentru vecie. Cum să dau o idee despre verva şi nebunia lui? «Eşti un amestec de Don Quijote şi Dumnezeu», i-am spus într-o zi. Pe moment a fost măgulit, dar a doua zi, dis-de-dimineaţă, a venit să-mi declare: «Chestia aia cu Don Quijote să ştii că nu mă încîntă.»

*

De la zece la paisprezece ani am stat în gazdă la o familie. în fiecare dimineaţă, mergînd la liceu, treceam prin faţa unei librării şi nu uitam să arunc o privire rapidă la cărţile ce se schimbau destul de des chiar şi în acel oraş românesc de provincie. Una singură, Într-un colţ al vitrinei, părea uitată acolo de luni de zile: *Bestia umană*** (*La Bête humaine* de Zola). Din cei patru ani, singura amintire care mă obsedează e titlul acesta.

*

Cărţile *mele*, opera *mea* ... Latura grotescă a acestor

* Petre Ţuţea. (N. t.)

** În româneşte în textul original. (N. t.)

posesive.

Totul s-a stricat din clipa în care literatura a încetat să fie anonimă. Decadenţa începe cu primul *autor*.

*

Mă hotărîsem cîndva să nu mai dau mîna cu nici un ins sănătos. A trebuit totuşi să mai las din pretenţii, căci am descoperit curînd că mulţi din cei pe care-i suspectam de sănătate erau mai puţin înfloritori decît credeam eu. La ce bun să-mi fac duşmani pe simple presupuneri?

*

Nimic nu deranjează mai mult fluenţa gîndirii decît faptul de a simţi prezenţa apăsată a creierului. Poate ăsta-i motivul pentru care nebunii nu cunosc decît *străfulgerări* de gînduri.

*

Ce vrea şi pentru ce trăieşte acest trecător? Şi copilul acesta, şi mama lui, şi bătrînul de colo?

Nimeni n-a găsit îndurare în ochii mei în timpul acelei plimbări blestemate. Am intrat în cele din urmă Într-o măcelărie, unde atîrna ceva de genul unei jumătăţi de bou. În faţa acestui spectacol, puţin a lipsit să nu izbucnesc în hohote de plîns.

*

În crizele mele de furie, mă simt supărător de aproape de Sfîntul Pavel. Afinităţile mele cu furibunzii, cu toţi cei pe care-i detest. Cine-a mai semănat vreodată astfel cu contrariul lui?

*

Mai mult decît orice, îmi repugnă îndoiala metodică. Vreau să mă îndoiesc, desigur, dar numai cînd îmi cade mai bine.

*

Născut dintr-un soi de Ineficienţă primordială... Adineaori, vrînd să aprofundez un subiect serios şi neizbutind, m-am culcat. Adesea proiectele mele m-au dus către pat, deznodămînt predestinat al ambiţiilor mele.

*

Întotdeauna există cineva mai presus decît tine: dincolo de însuşi Dumnezeu se *înalţă* Neantul.

*

A pieri! — cuvînt pe care îl iubesc mai mult decît pe toate celelalte şi care, lucru destul de ciudat, nu-mi sugerează nimic ireparabil.

*

Cînd trebuie să mă-ntîlnesc cu cineva mă cuprinde asemenea dorinţă de izolare încît, cînd să-i vorbesc, nu-mi mai pot controla deloc cuvintele, iar rostogolirea lor e luată drept vervă.

*

Acest univers, ratat în chip atît de magistral! — e ceea ce ne repetăm atunci cînd sîntem dispuşi la concesii.

*

Ifosele nu merg laolaltă cu durerea fizică. De îndată ce carcasa noastră îşi anunţă prezenţa, sîntem readuşi la dimensiunile noastre fireşti, la certitudinea cea mai umilitoare, cea mai pustiitoare.

*

Ce îndemn la hilaritate — să auzi cuvîntul *ţel* pe cînd însoţeşti un cortegiu funebru!

*

Murim de la începutul timpurilor şi totuşi moartea nu şi-a pierdut defel prospeţimea. Aici e taina tainelor.

*

A citi înseamnă să-l laşi pe altul să trudească pentru tine. Cea mai gingaşă formă de exploatare.

*

Cel care ne citează din memorie este un sabotor ce-ar trebui dat pe mîna justiţiei. O citare trunchiată echivalează cu o trădare, cu o insultă, prejudiciul fiind cu atît mai grav cu cît intenţia era să ni se facă un serviciu.

*

Ce sînt anxioşii, dacă nu martiri iritaţi că nu ştiu pentru cine să se jertfească?

*

A gîndi înseamnă să te supui poruncilor şi toanelor unei sănătăţi îndoielnice.

*

Mi-am început ziua cu Meister Eckhart, apoi m-am îndreptat spre Epicur. Iar ziua încă nu s-a sfîrşit: cu cine oare am s-o închei?

*

Cum ies din «eu», cum adorm.

*

Cel ce nu crede în Destin dovedeşte că nu a trăit.

*

Dacă va fi să mor vreodată ...

*

O doamnă între două vîrste, depăşindu-mă pe stradă, găsi cu cale să proclame fără să mă privească: «Astăzi văd peste tot numai cadavre ambulante.» Apoi, tot fără să mă privească, adăugă: «Sînt nebună, nu-i aşa, domnule? — Nu pe cît s-ar crede», i-am replicat, complice.

*

Să vezi în orice sugar un viitor Richard al III-lea ...

*

La fiecare vîrstă, descoperim că viaţa este o eroare. Atîta că, la cincisprezece ani, e vorba de o revelaţie în care intră un fior de spaimă şi un strop de magie. Cu timpul această revelaţie, degenerată, se preface-n truism, şi astfel ajungem să regretăm perioada cînd ea era o sursă de neprevăzut.

*

În primăvara lui 1937, în timp ce mă plimbam prin parcul spitalului psihiatric de la Sibiu, în Transilvania, m-a abordat un «pensionar». Am schimbat cîteva vorbe, după care i-am spus: «E bine aici. — Te cred. Face să fii nebun», mi-a răspuns el. «Dar sînteţi totuşi într-un fel de puşcărie. — Se poate, însă trăim aici fără nici un fel de griji. In plus, războiul se apropie, o ştii ca şi mine. Locul ăsta e sigur. Nu sîntem mobilizaţi şi apoi nimeni nu bombardează un spital de nebuni. În locul tău, m-aş interna imediat.»

Tulburat, fascinat, l-am părăsit, apoi am încercat să aflu mai multe despre el. Am fost asigurat că e într-adevăr nebun. Nebun sau nu, nimeni nu mi-a dat vreodată un sfat mai înţelept.

*

Omenirea tarată constituie materia literaturii. Scriitorul se bucură de perversitatea lui Adam şi nu prosperă decît în măsura în care fiecare din noi o asumă şi o reînnoieşte.

*

În materie de patrimoniu biologic, cea mai neînsemnată inovaţie duce, se pare, la faliment. Conservatoare, viaţa nu înfloreşte decît graţie repetiţiei, clişeului, pompierismului. Exact contrariul artei.

*

Genghis-Han ţinea să fie însoţit în expediţiile sale de cel mai mare înţelept daoist al vremii. Cruzimea extremă e rareori vulgară: ea are totdeauna ceva bizar şi rafinat, care inspiră teamă şi respect. Wilhelm Cuceritorul, la fel de crud cu tovarăşii ca şi cu duşmanii săi, nu iubea decît fiarele sălbatice şi pădurile întunecoase, în care se plimba întotdeauna singur.

*

Mă pregăteam să ies şi, ca să-mi aranjez fularul, m-am privit în oglindă. Brusc, o spaimă cumplită: *cine e ăsta*? Cu neputinţă să mă recunosc. Mi-am identificat pardesiul, cravata, pălăria, însă degeaba, tot nu ştiam cine sînt, căci nu eram *eu*. Am stat aşa un număr de secunde: douăzeci, treizeci, patruzeci? Cînd am reuşit să-mi revin, spaima rămăsese. A trebuit să aştept pînă a consimţit să dispară.

*

O stridie, ca să-şi dureze cochilia, trebuie să filtreze prin corpul ei apă de mare cîntărind de cincizeci de mii de ori propria-i greutate .

... Poftim de la cine mi-am găsit să iau lecţii de răbdare!

*

Am citit undeva constatarea: «Dumnezeu nu vorbeşte decît despre el însuşi.»

Sub acest. aspect, Preaînaltul are nenumăraţi rivali.

*

A fi sau a nu fi.

... Nici una, nici alta.

*

De fiecare dată cînd dau peste vreo maximă budistă, sînt ispitit să revin la această înţelepciune pe care ani de-a rîndul am încercat s-o asimilez şi de care, inexplicabil, în parte m-am înstrăinat. Sălăşluieşte în ea nu atît adevărul, cît ceva mai adînc... şi atingi, prin ea, acea stare în care eşti mîntuit de toate, de iluzii în primul rînd. Să nu mai ai nici una şi totuşi să nu rişti prăbuşirea, să te cufunzi în decepţie evitînd totodată amărăciunea, să te eliberezi — cu fiecare zi mai mult — de obnubilarea în care lîncezesc hoardele de trăitori pe pămînt.

A muri înseamnă să-ţi schimbi modul de a fi, să te înnoieşti...

*

Sînt gînditori al căror spirit funcţionează numai pornind de la citate: nu vă încredeţi în ei.

*

Relaţiile dintre oameni sînt atît de dificile pentru c-au fost creaţi nu ca să aibă «relaţii», ci ca să-şi dea la cap.

*

O conversaţie cu el era la fel de convenţională precum aceea cu un muribund.

A înceta să fii nu înseamnă nimic, nu poate să însemne nimic. La ce bun să te preocupe ceea ce supravieţuieşte unei

nonrealităţi, o aparenţă ce urmează altei aparenţe? În realitate, moartea nu este nimic, sau e cel mult un simulacru de mister, la fel ca însăşi viaţa. Propaganda antimetafizică a cimitirelor...

*

În copilărie, mă impresionase un personaj: un ţăran care, primind o moştenire, mergea din crîşmă în crîşmă, urmat de un «muzicant». O splendidă zi de vară: tot satul era la cîmp; doar el, cu vioristul lui, străbătea uliţele pustii, fredonînd cîte-o romanţă. După doi ani s-a trezit la fel de calic ca Înainte. Dar zeii s-au îndurat de el: muri în scurtă vreme. Fără să ştiu de ce, eram fascinat, şi pe bună dreptate. Chiar şi acum, cînd mă gîndesc la el, continui să cred că într-adevăr era cineva, că dintre toţi locuitorii satului doar el avea destulă anvergură ca să-şi irosească viaţa.

*

Pofta de a răcni, de a-i scuipa pe oameni în obraz, de a-i tîrî în noroi, de a-i călca în picioare ...

Mi-am impus exerciţiul bunei-cuviinţe pentru a-mi reprima turbarea, iar turbarea mea se răzbună ori de cîte ori poate.

Dacă mi s-ar cere să rezum cît mai succint cu putinţă viziunea mea asupra lucrurilor, s-o reduc la expresia cea mai laconică, aş pune în locul cuvintelor un semn de exclamare, un «!» definitiv.

*

Îndoiala contaminează totul, cu o excepţie remarcabilă totuşi: nu există muzică *sceptică*.

*

Demostene a copiat cu mîna lui, de opt ori, tot ce-a scris Tucidide. Aşa se învaţă o limbă. Ar trebui s-avem curajul de a transcrie toate cărţile pe care le iubim.

*

Acceptăm, într-o măsură sau alta, ca cineva să deteste ceea ce facem. Dar să dispreţuiască o carte pe care i-am recomandat-o, asta e mult mai grav şi ne răneşte ca un atac mişelesc. Ni se pune la îndoială, vasăzică, gustul şi chiar discernămîntul!

*

Cînd îmi *observ* alunecarea în somn, am sentimentul că mă adîncesc într-un abis providenţial, că mă cufund în el pentru vecie, fără să pot evada de-acolo vreodată. De altfel nici o dorinţă de evadare nu mă încearcă. Ceea ce doresc în clipele acelea este să le percep cu cît mai multă claritate, să nu pierd nimic din ele şi să mă bucur de toate pînă la cea din urmă, înainte de inconştienţă, înainte de beatitudine.

*

Ultimul poet de seamă al Romei, Iuvenal, ultimul poet marcant al Greciei, Lucian, au practicat ironia. Două literaturi care s-au încheiat cu ea. Aşa cum toate, literatură sau orice, ar trebui să se încheie.

*

Această reîntoarcere la anorganic n-ar trebui să ne tulbure defel. Un fenomen atît de jalnic, ca să nu spun rizibil, face totuşi din noi nişte laşi. E timpul să *regîndim* moartea, să ne imaginăm un faliment mai puţin banal.

*

Rătăcit în lumea aceasta, cum m-aş fi rătăcit, probabil, în oricare alta.

N-ar putea să existe sentimente *pure* între cei ce urmează căi asemănătoare. E destul să-ţi reaminteşti ce priviri îşi aruncă cele care împart acelaşi trotuar.

*

Plictisindu-te, înţelegi incomparabil mai multe lucruri decît muncind, *efortul* fiind duşmanul de moarte al meditaţiei.

*

Pare uşor să treci de la dispreţ la detaşare. Totuşi, asta nu e atît o tranziţie, cît o performanţă, o împlinire. Dispreţul este prima victorie asupra lumii; detaşarea — ultima, cea supremă. Intervalul ce le desparte e totuna cu drumul ce duce de la libertate la eliberare.

*

N-am întîlnit ins cu mintea zdruncinată, nici măcar unul, care să nu fie interesat de Dumnezeu. Să tragem concluzia că există o legătură între căutarea absolutului şi dezintegrarea creierului?

*

Orice viermuş care s-ar socoti întîiul între semenii săi ar căpăta pe dată statutul omului.

*

Dacă ar fi să mi se şteargă totul din minte, în afară de urmele a ceea ce, din tot ce-am trăit, este unic, de unde — dacă nu din setea de inexistenţă — ar proveni acele urme?

Cîte ocazii ratate de a mă compromite cu Dumnezeu!

*

Bucuria nestăvilită, dacă se prelungeşte, e mai aproape de nebunie decît o tristeţe persistentă, pe care o justifică reflecţia şi chiar simpla observaţie, în timp ce excesele celeilalte ţin de o anume dereglare. E îngrijorător ca simplul fapt de a trăi să te facă vesel, în schimb e firesc să fii trist mai înainte chiar de a gîngăvi primele vorbe.

*

Şansa romancierului sau dramaturgului de a se exprima deghizîndu-se, de a se elibera de conflictele lui şi, mai mult încă, de toate personajele ce se încaieră în el! Alta-i situaţia eseistului, prizonier al unui gen ingrat în care-ţi proiectezi dezacordurile lăuntrice numai contrazicîndu-te la fiecare pas. Mai liber eşti în aforism — triumf al unui eu dezagregat...

*

Mă gîndesc în clipa aceasta la cineva pe care-l admiram fără rezerve, care nu şi-a ţinut nici una din promisiuni şi care, dezamăgindu-i pe toţi cei ce crezuseră în el, a murit cum nu se poate mai mulţumit.

*

Cuvîntul compensează ineficienta leacurilor şi vindecă majoritatea bolilor noastre. Palavragiul nu prea dă prin farmacii.

*

Stupefiantă lipsă de necesitate: Viaţa, Încropeală, capriciu al materiei, chimie efemeră...

*

Marea, singura originalitate a iubirii e că ne face să nu deosebim fericirea de nefericire.

*

Scrisori, scrisori ce trebuie scrise. Asta, de pildă ... dar nu izbutesc: brusc, mă simt incapabil să *mint*.

*

În parcul afectat, la fel ca şi conacul, dementţialelor opere de caritate, vezi peste tot băbuţe ţinute în viaţă cu tratamente

şi operaţii. înainte agonizai la tine acasă, în demnitatea singurătăţii şi părăsirii; acum muribunzii sînt adunaţi, sînt îndopaţi şi li se prelungeşte cît mai mult indecenta agonie.

*

De-abia am scăpat de un defect, că altul se grăbeşte să-i ia locul. Echilibrul nostru există cu preţul acesta.

Cuvintele mi-au devenit atît de străine, încît a intra în contact cu ele capătă proporţii de faptă eroică. Nu mai avem nimic să ne spunem, iar dacă mă servesc de ele e pentru a le infiera, regretînd totodată, în taină, o ruptură mereu iminentă.

*

În parcul Luxembourg, o femeie de vreo patruzeci de ani, aproape elegantă dar cu un aer mai curînd bizar, vorbea pe un ton afectuos, chiar pasionat, cu cineva pe care nu-l vedeam ... Ajungînd-o din urmă, am văzut că ţinea la piept o maimuţică. S-a aşezat în cele din urmă pe o bancă, unde şi-a continuat monologul cu aceeaşi căldură. Trecînd pe lîngă ea, primele cuvinte auzite au fost: «Ştii, sînt sătulă de toate.» M-am depărtat, neştiind pe cine să compătimesc mai mult: pe ea sau pe confidenta ei.

*

Omul va dispărea — era pînă acum convingerea mea neclintită. Între timp mi-am schimbat părerea: *trebuie* să dispară.

*

Repulsia pentru tot ce-i omenesc e compatibilă cu mila, aş spune chiar că aceste reacţii sint dependente, dar nu simultane. Doar cel care-o cunoaşte pe prima este capabil s-o încerce intens pe a doua.

*

Adineaori, senzaţia de a fi ultima versiune a Totului. Lumile se învîrteau în juru-mi. Nici cea mai mică urmă de dezechilibru. Era doar ceva cu mult *mai presus* de ceea ce-i îngăduit să simţi.

*

Să te trezeşti înfiorat, întrebîndu-te dacă, în fond, cuvîntul *sens* are vreo noimă, şi apoi să te miri că nu mai poţi să adormi!

*

E caracteristica durerii să nu-i fie ruşine să se repete.

*

Un foarte vechi prieten mă anunţă că s-a decis să-şi pună capăt zilelor; îi răspund că nu trebuie să se grăbească prea tare, că ultima parte a jocului nu e complet lipsită de interes şi că poţi ajunge la un compromis pînă şi cu Intolerabilul, cu condiţia să nu uiţi nici o clipă că totul e o cacialma, cacialma generatoare de suplicii ...

*

Pentru că a scris «Nimic» la data ce avea să însemne începutul pierzaniei sale, Ludovic al XVI-lea este taxat drept imbecil de două secole încoace. Din punctul acesta de vedere, sîntem cu toţii imbecili: care dintre noi se poate lăuda că a sesizat începutul exact al prăbuşirii sale?

*

Lucra şi producea, se lansa în generalizări masive şi se mira el singur de fecunditatea sa. Nu cunoştea, spre fericirea lui, coşmarul nuanţei.

*

A exista — o rătăcire atît de patentă, că dobîndeşte prestigiul unei infirmităţi ideale.

*

Să regăseşti în tine toate instinctele josnice de care te ruşinezi. Dacă-s atît de puternice la cel ce încearcă să scape de ele, cît trebuie să fie de virulente la cei care, lipsiţi de un minimum de luciditate, nu vor ajunge nicicînd să se supravegheze şi cu atît mai puţin să se urască.

*

În plin succes sau eşec, adu-ţi aminte de modul în care ai fost conceput. Nimic mai bun ca să învingi euforia sau revolta.

*

Doar planta se apropie de «înţelepciune»; animalul nu e făcut pentru ea. Cît despre om ... Natura ar fi trebuit să rămînă la vegetal în loc să se discrediteze, din gust pentru insolit.

*

Tinerii şi bătrînii, precum şi ceilalţi, cu toţii detestabili, nu pot fi îmblînziţi decît prin linguşeală, ceea ce, pînă la urmă, îi face şi mai detestabili.

*

«Cerul nu e deschis pentru nimeni ... şi nu se va deschide decît după sfîrşitul lumii.» (Tertulian)

Rămîi perplex văzînd că după un asemenea avertisment oamenii au continuat să se agite. Istoria — fruct al unei incredibile încăpăţînări!

*

Dorothea von Rodde-Schloezer, însoţindu-l la Paris pe soţul ei, primar al oraşului Lübeck, la ceremoniile încoronării lui Napoleon, scria: «Sînt atîţia nebuni pe pămînt, şi mai ales în Franţa, că e o joacă pentru acest scamator corsican să-i facă să

danseze după fluierul lui, ca nişte marionete. Toţi îl urmează pe acest dresor de şobolani şi nimeni nu întreabă unde-i duce.»

Epocile de expansiune sînt epoci de delir; cele de decadenţă şi de repliere, prin comparaţie, sînt înţelepte, chiar prea înţelepte, şi de aceea aproape la fel de funeste ca primele.

*

Opinii, da; convingeri, nu. Acesta e punctul de plecare al mîndriei intelectuale.

*

Cu atît mai mult ne legăm de o fiinţă cu cît instinctul ei de conservare e mai nesigur, ca să nu spun mai tocit.

*

Lucreţiu: nu ştim nimic precis despre viaţa lui. Nimic precis? — Nici măcar vag.

Un destin de invidiat.

*

Nimic comparabil cu momentul cînd, la trezire, ne cuprinde urîtul. Ne duce miliarde de ani îndărăt, pînă la primele semne, pînă la prodromul fiinţei, în fapt pînă la însuşi principiul urîtului.

*

«Nu ai nevoie să sfîrşeşti pe cruce, căci te-ai născut crucificat.» (11 decembrie 1963)

Ce n-aş da să-mi aduc aminte ce anume a putut să-mi provoace o disperare atît de insolentă!

*

Ne amintim dezlănţuirea lui Pascal, în *Provinciale*, împotriva cazuistului Escobar, care după mărturia unui călător francez ce l-a vizitat în peninsulă, habar n-avea de aceste atacuri. Pe

deasupra, era aproape necunoscut în propria-i ţară.

Încurcături şi irealitate — ori încotro te-ntorci.

*

Atîţia prieteni şi duşmani, ce ne înconjurau cu egal interes, dispăruţi unul după altul. Ce uşurare! Să poţi în fine să te relaxezi, să nu-ţi mai pese nici de critica, nici de decepţiile lor.

*

Să emiţi asupra oricărui subiect, inclusiv moartea, opinii ireconciliabile e unica modalitate de a nu trişa.

*

După Asanga şi şcoala sa, triumful binelui asupra răului nu e decît o victorie a māyei asupra ei înseşi; de asemeni, a pune capăt transmigraţiei prin iluminare o ca şi cum «un rege al iluziei l-ar birui pe alt rege al iluziei» (Mahāyānasūtralāmkāra) .

Hinduşii au avut curajul să aşeze iluzia mai presus de orice, să facă din ea un substitut al eului şi al lumii şi s-o convertească în dar suprem. Conversiune importantă, etapă ultimă şi fără ieşire. Ce-i de făcut? Orice extremitate, chiar şi eliberarea, fiind o fundătură, cum să ieşim din ea pentru a regăsi Posibilul? Poate ar trebui să coborîm nivelul dezbaterii, să înzestrăm lucrurile cu o brumă de realitate, să restrîngem hegemonia lucidităţii, să cutezăm a susţine că tot ce pare să existe există-n felul său, apoi, sătui de a tot bate cîmpii, să schimbăm subiectul ...

Orice eveniment nu e decît un semn rău prevestitor, unul în plus. Din cînd în cînd totuşi, cîte-o excepţie pe care cronicarul o umflă ca să creeze iluzia neprevăzutului.

*

Cea mai bună dovadă că invidia este universală — faptul că ea răbufneşte chiar şi la nebuni în scurtele lor răstimpuri de luciditate.

*

Toate anomaliile ne fascinează şi în primul rînd Viaţa, anomalie prin excelenţă.

*

Stînd *în picioare*, admiţi fără să dramatizezi că fiecare clipă ce trece dispare pentru totdeauna; *culcat*, această evidenţă pare într-atît de inacceptabilă, că doreşti să nu te mai scoli niciodată.

*

Eterna reîntoarcere şi progresul: două nonsensuri. Ce mai rămîne? — Să ne resemnăm cu devenirea, cu surprize ce nu sînt surprize, cu urgii ce s-ar vrea insolite.

*

Ce-ar fi să începem prin a-i stîrpi pe toţi cei care nu pot respira decît pe o scenă!

*

Prin fire — vehement, prin opţiune — şovăielnic. De care parte să-nclin? Pentru cine să mă decid? Cărui *eu* să mă alătur?

*

Îţi trebuie virtuţi şi vicii tenace ca să te ţii la suprafaţă, ca să salvezi acea aparenţă activă de care ai nevoie pentru a rezista seducţiei naufragiului ori a suspinului.

*

«Vorbiţi adesea de Dumnezeu. — Un cuvînt de care nu mă mai servesc», Îmi scrie o fostă călugăriţă.
Nu toţi au şansa de-a se fi scîrbit de el!

*

La cumpăna acelor nopţi cînd, în lipsa unui confident, nu ne rămîne decît Cel ce timp de veacuri şi milenii a jucat acest rol.

*

Ironia, acea impertinenţă, uşor veninoasă, e arta de a şti să te opreşti la timp. Cea mai mică îngroşare o risipeşte. Dacă ai tendinţa să insişti, rişti să te pierzi împreună cu ea.

*

Minunat este că fiecare zi ne aduce un nou motiv de a dispărea.

*

De vreme ce nu ne amintim decît de umilinţe şi înfrîngeri, restul la ce ne-o mai fi folosit?

*

Cînd încerci să desluşeşti fondul vreunui lucru, indiferent care, îţi vine pofta să te tăvăleşti pe jos. Eu cel puţin aşa răspundeam cîndva întrebărilor capitale, întrebărilor fără răspuns.

*

Deschizînd un manual de preistorie, dau peste cîteva specimene ale strămbunilor noştri, siniştri la culme. Aşa trebuie să fi fost, n-am nici o îndoială. De silă şi de ruşine, am închis cartea repede, ştiind prea bine c-am s-o redeschid de fiecare dată cînd voi avea de meditat asupra genezei ororilor şi ticăloşiilor noastre.

*

Viaţa secretează anti-viaţă, iar această comedie chimică, în loc să ne îndemne să zîmbim, ne macină şi ne scoate din minţi.

*

Nevoia de a ne sfîşia ne scuteşte de nevoia de a crede.

*

Dacă turbarea era un atribut al Cerului, de mult mi-aş fi depăşit statutul de simplu muritor.

*

Existenţa s-ar putea justifica dacă fiecare s-ar comporta ca şi cum ar fi ultima persoană în viaţă.

*

Ignaţiu de Loyola, chinuit de scrupule a căror natură n-o precizează, povesteşte că-l bîntuise gîndul sinuciderii. Chiar şi pe el! Această tentaţie e neîndoielnic mai răspîndită şi mai înrădăcinată decît se crede. În fapt, ea este onoarea omului, pînă ce va ajunge să fie datoria lui.

*

E înclinat să făptuiască doar cel ce se înşală asupră-şi, cel

ce ignoră motivele ascunse ale faptelor sale. Creatorul devenit sieşi transparent nu mai creează. Cunoaşterea de sine îl indispune pe *daimon*. Aici e de găsit motivul pentru care Socrate n-a scris nimic.

*

Faptul că pînă şi cei pe care-i dispreţuim ne pot ofensa discreditează orgoliul.

*

Într-o lucrare admirabil tradusă din englezeşte, o singură scăpare: «abisurile scepticismului». Trebuia *îndoielii*, căci cuvîntul scepticism are în franceză o nuanţă de diletantism, chiar de frivolitate, ce nu poate fi asociată cu ideea de hău.

*

Gustul pentru formula sentenţioasă merge mînă-n mînă cu slăbiciunea pentru definiţii, pentru ceea ce are cît mai puţin de-a face cu realul.

*

Tot ce poate fi catalogat e trecător. Nu dăinuieşte decît ce este susceptibil de mai multe interpretări.

*

Înfruntînd foaia albă de hîrtie, ce Waterloo la orizont!

*

Cînd stai de vorbă cu cineva, oricît de mari i-ar fi meritele, nu trebuie să uiţi nici o clipă că în reacţiile lui profunde nu se deosebeşte cu nimic de omul de rînd. Din prudenţă, va trebui să-l menajezi, căci, la fel ca orişicare, nu suportă sinceritatea, cauză directă a cvasitotalităţii certurilor şi resentimentelor.

*

Să fi trecut pe lîngă toate formele de decădere, inclusiv reuşita.

*

Nu avem nici o scrisoare de la Shakespeare. Să nu fi scris nici una? Ne-ar fi plăcut să-l auzim pe Hamlet plîngîndu-se de excesul de corespondenţă.

*

Marele merit al calomniei e de a face gol în jurul tău fără să ai a mişca un deget.

*

Dezgust total în faţa unei mulţimi, fie ea veselă, fie ursuză.

*

Totul se degradează dintotdeauna. O dată stabilit acest diagnostic, poţi debita orice enormitate, eşti chiar silit s-o faci.

*

Aproape totdeauna sîntem depăşiţi de evenimente; ar fi destul să aşteptăm pentru a înţelege că ne-am făcut v inovaţi de naivitate.

*

Pasiunea pentru muzică este în sine o destăinuire. Ştim mai multe despre un necunoscut care o iubeşte decît despre un om insensibil la ea, chiar dacă-l întîlnim zi de zi.

*

În hăul negru al nopţilor. Nimeni, doar noi cu minutele.

Fiecare din ele se face că ne ţine companie, apoi fuge — dezertare după dezertare.

*

A judeca imparţial e semnul unei dereglări neliniştitoare. Cine spune *viu* spune *părtinitor*: obiectivitatea, fenomen tardiv, simptom alarmant, e începutul unei capitulări.

*

Ca să crezi că aventura umană ar putea sfîrşi bine, ar trebui să fii implicat în ea tot atît de puţin ca un înger sau ca un idiot.

*

Calităţile unui neofit se accentuează şi se întăresc sub efectul noilor sale convingeri. Iar el o ştie; ceea ce nu ştie e faptul că şi cusururile lui cresc în aceeaşi proporţie. De aici îi vin iluziile şi trufia.

*

«Fiii mei, sarea provine din apă, iar dacă intră în contact cu apa se dizolvă şi dispare. La fel, călugărul se naşte din femeie, dar dacă se apropie de femeie se dizolvă şi încetează să fie călugăr.»

Acel Jean Moschus, în secolul al VII-lea, pare să fi înţeles mai bine decît, mai tîrziu, Strindberg sau Weininger primejdia semnalată încă în *Geneză*.

*

Orice *viaţă* este povestea unei prăbuşiri. Biografiile sînt atît de captivante tocmai pentru că eroii — iar Iaşii deopotrivă — se străduiesc să inoveze în arta degringoladei.

*

Dezamăgit de toţi, ajungi inevitabil să fii dezamăgit şi de

tine însuţi; dacă nu cumva ai început cu tine.

*

«De cînd îi studiez pe oameni, n-am învăţat decît să-i iubesc şi mai mult», scria Lavater, contemporan al lui Chamfort.

Asemenea remarcă, firească la locuitorul unui cătun helvet, i-ar fi părut de o naivitate deplasată parizianului, obişnuit al saloanelor.

*

Regretul că nu s-au înşelat ca toţi ceilalţi, furia că au văzut lucrurile aşa cum sînt — iată nefericirea secretă a multora din cei treziţi la realitate.

*

Cum am putut măcar o clipă să accept ceea ce nu este veşnic ? — Mi se întîmplă totuşi s-o fac, în chiar clipa asta, de pildă.

*

Fiecare se agaţă cum poate de steaua lui nenorocoasă.

*

Pe măsură ce înaintezi în vîrstă, pricepi tot mai bine că, deşi te crezi eliberat de toate, de fapt nu eşti eliberat de nimic.

*

Pe o planetă cuprinsă de cangrenă ar trebui să ne abţinem de a mai face proiecte, dar facem mereu, optimismul fiind, cum se ştie, un tic de muribund.

*

Meditaţia este o stare de trezie întreţinută de o dereglare

misterioasă, care-n acelaşi timp e pustiire şi binecuvîntare.

*

Nu accepta să trăiască la remorca lui Dumnezeu.

*

Păcat originar şi Transmigraţie: amîndouă consideră destinul o *ispăşire*, şi este totuna dacă e vorba de păcatul primului om sau de cele pe care le-am comis în existenţele noastre anterioare.

*

Ultimele frunze cad rotindu-se. Îţi trebuie o mare doză de insensibilitate ca să faci faţă toamnei.

*

Credem că avansăm către un ţel sau altul, uitînd că în realitate nu avansăm decît spre ţelul ultim, adică spre falimentul tuturor ţelurilor.

*

Niciînd ireală, Durerea e o sfidare a ficţiunii universale. Ea are marea şansă de a fi singura senzaţie înzestrată cu un conţinut, dacă nu şi cu un sens!

*

Despondency. — Acest cuvînt încărcat cu toate nuanţele decepţiei va fi fost cheia anilor mei, blazonul clipelor mele, al curajului meu negativ, al efortului meu de invalidare a oricărui viitor.

*

Cînd nu mai ai dorinţa să te manifeşti îţi găseşti refugiul în

muzică, această providenţă a abulicilor.

*

Motivele de a stărui întru fiinţă par tot mai puţin întemeiate: urmaşilor noştri le va veni mai uşor decît nouă să se debaraseze de o asemenea încăpăţînare.

*

De cum te încearcă o certitudine, neîncrederea în tine şi în ceilalţi dispare. Încrederea, sub toate formele ei, este izvor de acţiune, aşadar de eroare.

*

Cînd întîlneşti un om *adevărat*, surpriza e atît de mare, că te întrebi de nu cumva eşti victima unei orbiri.

*

La ce bun să faci inventarul cărţilor consolatoare, de vreme ce sînt o puzderie şi numai două-trei contează?

*

Dacă vrei să nu plesneşti de furie, lasă-ţi memoria în pace, abţine-te să scormoneşti în ea.

*

Tot ce se supune legilor vieţii, adică tot ce putrezeşte, îmi inspiră gînduri atît de contradictorii încît frizează nebunia.

*

Să trăieşti cu spaima de a te plictisi oriunde, chiar şi în Dumnezeu... Cred că obsesia acestui plictis suprem este motivul neîmplinirii mele spirituale.

*

Epicureism sau stoicism — pentru care să optez? Trec de la unul la altul şi, cel mai adesea, le sînt credincios amîndurora deodată — e modul meu de a împărtăşi principiile pe care le-ndrăgea Antichitatea înainte de năvălirea dogmelor.

*

E meritul apatiei că ne fereşte de inflaţia în care cad nu puţini din exces de orgoliu, de muncă sau de talent. Poate nu e o consolare, dar cel puţin te simţi măgulit să poţi spune că mori fără a-ţi fi dat întreaga măsură.

*

Să-ţi fi strigat pe toate drumurile îndoielile, pretinzînd totodată că aparţii acelei şcoli de discreţie care e scepticismul.

*

Pisălogii, furîndu-ne timpul, ne fac un serviciu imens, căci ne împiedică să arătăm tot ce sîntem în stare.

*

Ne e permis să iubim pe oricine, mai puţin pe semenii noştri, anume pentru că ne seamănă.

Acest fapt ajunge pentru a explica de ce istoria este ce este.

*

Majoritatea bolilor ne vin de departe, de la unul sau altul dintre strămoşii noştri, ruinat de excese. Sîntem pedepsiţi pentru abuzurile lui: nu e deloc nevoie să bem — a făcut-o el în locul nostru. Acea mahmureală ce ne surprinde atîta e preţul pe care-l plătim pentru euforiile lui.

*

Treizeci de ani de extaz în faţa Ţigării. Acum, cînd îi văd pe alţii închinîndu-se fostului meu idol, nu-i înţeleg, îi consider smintiţi sau netoţi. Dacă un «vîciu» pe care l-ai învins îţi devine străin într-o asemenea măsură, cum să nu rămîi perplex în faţa celui pe care nu l-ai practicat?

*

Ca să-ţi amăgeşti melancolia, trebuie să te mişti neîncetat. Cum te opreşti, cum se trezeşte, dac-o fi aţipit vreodată.

*

Pofta de lucru îmi vine doar cînd am o întîlnire. La care merg întotdeauna convins că am ratat o ocazie unică de a mă depăşi.

*

«Nu mă pot lipsi de lucrurile care mă lasă indiferentă», spunea adesea ducesa du Maine.

Frivolitatea, la nivelul acesta, e un preludiu la renunţare.

*

Dacă Atotputernicului i-ar fi dat să-şi imagineze ce povară îmi e uneori fapta cea mai măruntă, cu siguranţă că n-ar pregeta, într-un acces de milostenie, să îmi cedeze locul lui.

*

Neştiind încotro să te-ndrepţi, să îndrăgeşti gîndirea discontinuă, reflex al unui timp făcut ţăndări.

*

Ceea ce *ştiu* distruge ceea ce *vreau*.

*

Revenit de la o incinerare. Demonetizare instantanee a Veşniciei şi a tuturor cuvintelor mari.

*

Prostraţie fără margini, apoi dilatare dincolo de hotarele lumii şi de puterea de a îndura a creierului.

*

Gîndul morţii îi înrobeşte pe cei pe care-i bîntuie. El nu eliberează decît la început; apoi degenerează încetînd astfel să fie gîndire.

*

Lumea este un accident al lui Dumnezeu, *accidens Dei*. — Cît pare de adevărată formula lui Albert cel Mare!

*

Cînd ne apasă urîtul — şi datorită lui — ne amintim de acele josnicii ale noastre pe care le-am ascuns în cel mai adînc cotlon al memoriei. Urîtul e cel ce ne dezgroapă remuşcările.

*

În vinele noastre curge sînge de macac. Dacă ne-am gîndi la asta mai des, am sfîrşi prin a renunţa la toate. Gata cu teologia, gata cu metafizica — altfel spus gata cu divagaţiile, cu aroganţa, cu lipsa de măsură, gata cu toate...

*

Este de conceput să aderi la o religie fondată de *altul*?

*

Tolstoi, ca predicator, are scuza de-a fi avut doi discipoli ce

şi-au asumat consecinţele practice ale dăscălelilor lui: Wittgenstein şi Gandhi. Primul şi-a împărţit avutul; al doilea nu avea ce împarţi.

*

Lumea începe şi se sfîrşeşte cu noi. Nu există decît conştiinţa noastră, ea este totul, iar acest tot dispare o dată cu ea. Murind, nu părăsim nimic. Pentru ce, atunci, atîtea mofturi în jurul unui noneveniment?

*

Vine o vreme cînd nu te mai imiţi decît pe tine însuţi.

*

Cînd te trezeşti din somn tresărind şi vrei s-adormi din nou, trebuie să alungi orice veleitate de gîndire, orice început de idee. Căci ideea clar formulată, ideea explicită e cel mai mare duşman al somnului.

*

Personaj înfiorător, neînţelesul se crede buricul pămîntului. Mai tari decît sarcasmele lui, elogiile pe care şi le-aduce neîncetat îl compensează din plin pentru cele ce nu i-au fost acordate. De-ar veni mai curînd norocoşii — rari, ce-i drept — care, pentru c-au izbîndit, stiu la nevoie să fie si modeşti! Oricum, ei nu se văicăresc la nesfîrşit, iar vanitatea lor ne este mîngîiere pe lîngă ifosele neînţeleşilor.

*

Credinţa ne tentează din cînd în cînd pentru că ne propune o umilinţă mai acceptabilă: e totuşi preferabil să te găseşti în poziţie de inferioritate în faţa unui zeu decît a unui hominid.

*

Nu poţi să consolezi pe cineva decît ţinîndu-i isonul în mîhnirea lui, şi asta pînă ce mîhnitul se satură să mai fie mîhnit.

*

Atîtea amintiri care irump fără necesitate aparentă — la ce servesc oare dacă nu să ne dezvăluie că o dată cu vîrsta devenim străini vieţii noastre, că acele «evenimente» îndepărtate nu mai au nimic de-a face cu noi şi că la fel se va întîmpla într-o zi cu însăşi viaţa aceasta?

*

Revelaţia misticului cum că *totul este nimic* nu-i decît o etapă preliminară la topirea în acel tot care, în chip miraculos, capătă existenţă, adică devine cu adevărat *totul*. — Convertirea aceasta nu putea să se producă în mine, partea pozitivă, partea luminoasă a misticii fiindu-mi interzisă.

*

Între exigenţa de a fi clar şi tentaţia de a fi obscur, imposibil de hotărît care merită mai multă consideraţie.

*

După ce i-ai trecut în revistă pe toţi cei care-ar trebui invidiaţi, să-ţi dai seama că nu ţi-ar plăcea să-ţi schimbi soarta cu nici unul din ei. Toată lumea are această reacţie. Cum să-ţi explici atunci că invidia e cea mai veche şi cea mai puţin tocită dintre metehne?

*

Nu-ţi va veni uşor să nu-i porţi pică prietenului care, într-un acces de nebunie, te-a insultat. Degeaba îţi repeţi că, ieşindu-şi din minţi, nu mai era el însuşi, reacţionezi ca şi cum, o dată în viaţă, ţi-ar fi dezvăluit o taină bine păstrată.

*

Dacă Timpul ar fi un patrimoniu, un *bun*, moartea ar fi cea mai cumplită formă de spoliere.

*

Faptul de-a nu ne răzbuna ne flatează doar pe jumătate, dat fiind că nu vom şti niciodată dacă reţinerea noastră are la bază nobleţea sau laşitatea.

*

Cunoaşterea — sau crima indiscreţiei.

*

Să contezi zadarnic pe şansa de a fi singur. Mereu escortat de tine însuţi!

*

Unde nu e voinţă, nu e conflict: o lume de abulici nu cunoaşte tragedia. Cu toate astea, lipsa voinţei poate fi resimţită mai dureros decît o soartă tragică.

*

Ne împăcăm, de bine de rău, cu ideea oricărui faliment, exceptînd moartea, falimentul prin excelenţă.

*

Cînd ai comis o josnicie, te codeşti s-o asumi, să-i spui pe nume vinovatului, te pierzi în reflecţii fără sfîrşit care nu sînt decît o josnicie în plus, atenuată totuşi de jongleriile ruşinii şi ale remuşcării.

*

Uşurarea să descoperi, la venirea zorilor, că e fără folos să

cobori în miezul vreunei probleme.

*

Dacă acela pe care-l numim Dumnezeu n-ar fi simbolul prin excelenţă al singurătăţii, niciodată nu i-aş fi acordat nici cea mai mică atenţie. Dar, fiind interesat dintotdeauna de monştri, cum l-aş fi putut uita pe adversarul lor, mai sigur decît ei toţi la un loc?

*

Orice victorie este, mai mult sau mai puţin, o iluzie. Ea nu ne atinge decît la suprafaţă, pe cînd o înfrîngere, oricît de măruntă, ne loveşte în ce avem mai profund, ţinîndu-şi trează acolo amintirea, astfel încît, orice s-ar întîmpla, putem conta pe compania ei.

*

Cît vid am adunat în mine, păstrîndu-mi totuşi statutul de individ! Ce miracol că nu am explodat sub o atît de grea povară de inexistenţă!

*

Fără parfumul de Incurabil ce stăruie în urmă-i, plictisul ar fi mai greu de îndurat decît orice altă năpastă.

*

Conştiinţa micimii mele mă strivea. Nici un argument nu putea s-o combată, nici s-o atenueze. Degeaba invocam cutare sau cutare ispravă, nu-mi era de nici un folos. «Nu eşti decît un figurant», îmi repeta o voce categorică. Pînă la urmă, ieşindu-mi din fire, i-am replicat cu voită emfază: «Întreci măsura tratîndu-mă astfel. Pînă una alta, nu poate chiar oricine să fie duşmanul declarat al planetei, ba chiar al macrocosmosului!»

*

A muri înseamnă a da dovadă că-ţi cunoşti interesul.

*

Cu cîtă bucurie salutăm dezertarea clipei ce se desface de celelalte clipe, ce se eliberează de ele şi le trădează!

*

De-am şti ce *oră* e în creierul nostru!

*

Afară de cazul că s-ar schimba integral, ceea ce nu se întîmplă niciodată, nimeni nu-şi poate lichida contradicţiile. Doar moartea ne ajută s-o facem, înscriind astfel puncte în competiţia cu viaţa şi luîndu-i-o înainte.

*

Să fi inventat surîsul ucigaş ...

*

Timp de milenii, n-am fost decît muritori; iată-ne în fine promovaţi la rangul de muribunzi.

*

Şi cînd te gîndeşti că ne puteam lipsi de a trăi tot ce-am trăit!

*

Pe foaia imaculată, o musculiţă alerga de zor. «La ce atîta grabă? Unde te duci? Ce cauţi? Lasă-te păgubaşă!» am strigat în miez de noapte. Aş fi fost atît de fericit s-o văd că se dezumflă! Să-ţi faci discipoli este mai greu decît se crede.

*

«De ce fragmente?» îmi reproşa tînărul filozof. — «Din lene, din frivolitate, din silă dar şi din alte motive ...» — Şi cum nu găseam nici unul, m-am lansat în explicaţii prolixe ce i s-au părut serioase şi au sfîrşit prin a-l convinge.

*

Franceza: idiom ideal pentru a exprima cu eleganţă sentimente echivoce.

*

Într-o limbă de împrumut eşti *conştient* de cuvinte, ele există nu în tine, ci în afara ta.Acest interval dintre tine însuţi şi mijlocul tău de exprimare explică de ce e greu, chiar imposibil să fii poet în alt idiom decît acela în care te-ai născut. Cum să extragi vreo substanţă din cuvinte ce nu au rădăcini în tine? Noul venit trăieşte la suprafaţa verbului, nu poate traduce într-o limbă învăţată tîrziu acea agonie subterană din care izvorăşte poezia.

*

Mistuit de dorul paradisului, fără să fi cunoscut nici un singur acces de credinţă adevărată.

*

Bach în mormîntul său. L-am văzut aşadar, ca atîţia alţii, graţie uneia din acele indiscreţii ce sînt specialitatea groparilor şi ziariştilor, şi de atunci nu încetez să mă gîndesc la orbitele lui ce n-au nimic original, decît că proclamă neantul pe care el l-a negat.

*

Cît timp va mai exista măcar un singur zeu *în picioare*, misiunea omului nu va fi încheiată.

*

Domnia insolubilului se întinde cît vezi cu ochii. Satisfacţia pe care o simţim în faţa acestui tablou e totuşi umbrită. Ce dovadă mai bună că sîntem dintru-nceput contaminaţi de speranţă?

*

La urma urmei, nu mi-am pierdut trapul, m-am vînzolit si eu, ca orişicare, în acest univers aberant.

CUPRINS

La liziera existenţei
Fracturi
Magia Decepţiei
În faţa Clipelor
Exasperări
Acea nefastă clarviziune

La preţul de vînzare se adaugă 2%, reprezentînd valoarea timbrului literar ce se virează Uniunii Scriitorilor din România, Cont nr. 2511.1-171.1 / ROL, B.C.R. Filiala sector 1, Bucureşti
Redactor VLAD RUSSO
Apărut 2003 BUCUREŞTI ROMÂNIA
Tipărit la C.N.I. „Coresi“ SA

Cum se face că faptul de a nu fi existat, că absenţa colosală ce precedă naşterea nu pare să deranjeze pe nimeni, şi chiar dacă îl tulbură pe careva, nu-l tulbură peste măsură?